

'T GROENE WAASLAND

Ons Streven, De Raaklijn, vzw Durme,
Pannenweel, Natuurpunt Waasland, VELT,
Wase Imkersbond, JNM, Hof ter Saksen,
Vogelbescherming, ABBL Ocrav

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift 37ste jg - nr 1; januari 2017 - nr **199 !!**

NATUUR EN MILIEU

paddenstoelen p24

geboortebomen p5

Grimbeert de das p9

broedseizoen 2016 was dramatisch p12

kalender p 15

groendak p 30

IN HET WAASLAND

WASE NATUURPUNTAFDELINGEN VERENIGEN ZICH IN 2017 TOT NATUURPUNT WAASLAND

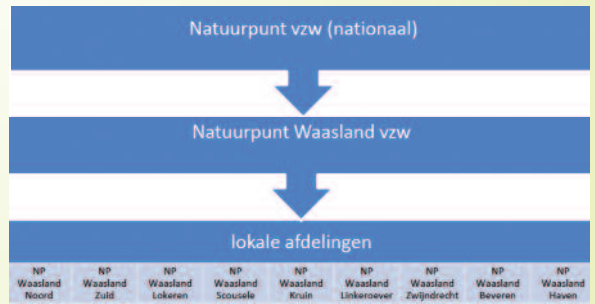
Voor de verschillende Wase Natuurpuntafdelingen begint 2017 met het waarmaken van een goed voor-nemen, nl. een eind maken aan de versnippering in de werking van de verschillende Wase Natuurpuntafdelingen. Zonder hun eigenheid te verliezen zullen de verschillende afdelingen in de toekomst één vorm : Natuurpunt Waasland vzw.

Natuurpunt WAL (met o.a. NP Scousele en Kruijn Krui-beke), Natuurpunt Waasland Noord en Natuurpunt Waasland Zuid werken vanaf nu op vele vlakken samen. De natuur en de natuurbeleving in onze streek zal daar wel bij varen. Immers : Natuurpunt Waasland staat veel sterker wanneer (juridische of politieke) dossiers moeten verdedigd worden. Natuurlijkhebbers van het ganse Waasland krijgen een beter zicht op de acties en activiteiten die over heel het Waasland plaatsvinden.

Echter : de plaatselijke autonomie blijft tegelijk ook bestaan. De verschillende afdelingen willen immers stevig in hun eigen stad of gemeente ingeplant blijven en voeling blijven houden met wat er rondom leeft. De kleinschalige activiteiten voor de mensen van dichtbij blijven eveneens behouden.

De werking zal zich afspelen op de gekende domeinen van natuurstudie, natuureducatie, beleid, natuurbeleving en natuurbeheer. Op al deze vlakken zullen er dus zowel overkoepelende als plaatselijke activiteiten ontwikkeld worden.

Maar ook op andere vlakken zal de samenwerking stil-aan meer en meer vorm krijgen. (Bron: Natuurpunt)

Als redactie van Het Groene Waasland willen we de verschillende NP-afdelingen feliciteren met dit initiatief en met deze samenwerking. Het opent zo veel perspectieven en vergroot de slagkracht van de Wase milieubeweging. De natuur in ons dierbare Waasland kan er inderdaad alleen maar wel bij varen! Ook alle andere milieuorganisaties die in onze streek actief zijn, willen we een succesvol 2017 toewensen!

Natuurpunt Waasland
Afdeling XXXXX

Natuurpunt Waasland ging feestelijk van start op 20 januari in Melsele. Hierboven de voorzitters van NP Waasland Zuid, Noord en WAL.

ENERGIEGROEP KRUIBEKE

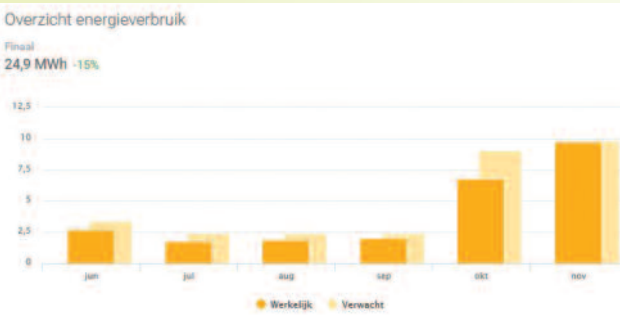
Sedert mei 2016 begeleidt ABLLO vzw een groep mensen van het OCMW Kruibeke.

Tijdens de eerste 6 maanden hebben de deelnemers workshops gekregen rond Elektriciteit, Verwarming en Water.

Alle deelnemers zijn geregistreerd op **Energield** onder de subgroep Kruibeke. (zie ook p15)

Na 6 maanden dus tijd om eens naar hun resultaat te kijken en die zijn veelbelovend (zie figuur). De groep bespaart eind november 2016, 15 % op hun energieverbruik (elektriciteit en gas).

Samen bespaarden ze reeds 24,9MWH

De groep wordt nu nog verder begeleid tot mei 2017 en dan zijn we zeer benieuwd naar hun resultaten maar het ziet er zeker veelbelovend uit. Aan iedereen dus een dikke proficiat voor de inspanningen die zij gedaan hebben (gedrag en kleine investeringen). Het is duidelijk dat dit zeker loont.

Eigenlijk zou iedereen eerst moeten beginnen met zijn gedrag aan te passen en eventueel kleine investeringen te doen zoals led lampen, radiatorfolie, spaardouchekop. Als dan daarna kan ingezet worden op de grote investeringen zoals dakisolatie en HR glas en als kers op de taart nog enkele zonnepanelen dan zouden we snel klimaatneutraal leven.

Ga zeker al eens naar de website van Ecolife www.ecolife.be klik dan op projecten en Stroomlijners. Via de link campagnewebsite kan je dan je eigen stroomverbruik berekenen en bekijken in hoeverre je al klimaatneutraal leeft. Zeker doen!!!!!!

Hierboven staat het voorcaft van het **EERSTE** nummer van 't groene waasland uit 1981.

Hoever staat de teller nu ??

Volgende keer een bijzonder nummer ??

Zijn er mensen die nog een exemplaar hebben van die eerste nummers?

Meer op www.abllo.be/vraegere-nummers

SOCIAAL EN ECOLOGISCH

Vasse kweek, een knipoog naar het Bazels dialect is een initiatief van tuinaannemer Tom Lemaire. Op een terrein aan de Wilgenstraat verbouwt hij groenten op een ecologische manier. Niks speciaals, maar zijn medewerkers zijn een groep enthousiaste mensen met een beperking. En dat maakt het bijzonder. Hun inzet en de fierheid over hun werk bewijzen dat men mensen niet zomaar moet afschrijven. Naast de sociale dimensie van het project is er ook een lokaal aspect: hun producten zijn te koop op de lokale boerenmarkt (elke eerste zaterdag van de maand tussen 8u00 en 12u00u op het Koningin Astridplein in Bazel).

MODDERSTROMEN IN TIELRODE INFOAVOND OVER EROSIË.

Op maandag 28 november 2016 was gans Tielrode welkom in het Gildenhuis op een infoavond over erosie. De gemeente en de provincie zorgden met de aanwezigheid van hun deskundigen voor extra ondersteuning. Katrien Van Ongeval, erosiecoördinator voor het steunpunt erosie van de provincie Oost-Vlaanderen, werkt al vele jaren samen met de gemeente Temse en landbouwers om erosie te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken. Franky Eeckelaert volgt als milieuambtenaar van de gemeente Temse deze problematiek eveneens op de voet. Deze mensen lichtten de inspanningen die de provincie, de gemeente en landbouwers leveren op de infoavond toe.

Milieuwerkgroep Ons Streven had samen met deze deskundigen en op basis van de massa's informa-

tie die de Vlaamse overheid op het internet ter beschikking stelt, een grondige analyse gemaakt van de situatie in Tielrode. Bij elke zware onweersbui stromen massa's water van de 'berg van Tielrode' naar de Durmevallei. Daarbij worden regelmatig ton-

nen zand, modder en steentjes meegesleurd. In juni 2016 werd het dorp bijna wekelijks getroffen door modderstromen. De modderstromen tijdens de Dorpsfeesten op 5 juni kwamen in de lokale pers, op het internet en op TV-Oost uitvoerig in beeld en zorgden voor heel wat terechte commotie. Dit was voor Ons Streven een reden te meer om heel wat studiewerk te verrichten en de bevolking volledig in te lichten.

Na weken voorbereiding bracht Milieuwerkgroep Ons Streven in een presentatie van 114 dia's een volledig beeld van de problematiek. Op basis van wetenschappelijke informatie bespraken we het ontstaan en de gevolgen van erosie. We gingen dieper in op de factoren die erosie versterken en de gevolgen ervan doen toenemen. Op basis van deze kennis werden de mogelijke maatregelen om erosie te voorkomen en de gevolgen ervan te beperken, voorgesteld. Tijdens de voordracht besteedden we ook aandacht aan het klimaat en de veranderingen die ons te wachten staan. Experts verwachten immers een toename van het aantal en de intensiteit van zware onweders. Met tal van prachtige foto's en gedetailleerde kaarten werd de plaatselijke situatie in Tielrode haarfijn uitgelegd.

Met een eigen presentatie van 34 dia's lichtte Katrien Van Ongeval de werking van het steunpunt erosie toe en gaf ze een overzicht van alle werken die in Tielrode totnogtoe uitgevoerd zijn om de erosie te bestrijden. In Tielrode werden al duizenden Euro's uitgegeven aan maatregelen:

- 2008: aanleg van 2 kokosdammen in de Molensstraat
- 2010: aanplanting en bermherstel in de Molensstraat
- 2012: aanleg van houthakseldam en kokosdam achter de Freinetschool
- 2013: opmaak plannen voor de aanleg van buffergrachten en verlengen van de reeds aangelegde dammen
- 2014-2015: verlengen van de kokosdam achter de Freinetschool en onderhoud van de hout-

hakseldam

- 2016: aanleg van twee wilgentenendammen aan de Burgemeester Achiel Heymanstraat en herstel buffergrachten

Daarna kregen alle aanwezigen ruimschoots de kans om vragen te stellen en de gelegenheid om opmerkingen te formuleren.

Enkele belangrijke vaststellingen en opmerkingen van deze avond:

- Juni 2016 was een zeer uitzonderlijke maand. Er viel in Ukkel 2.5 keer de normale hoeveelheid neerslag. Deze maand telde niet minder dan 24 neerslagdagen. Daarvan waren er zelfs 21 onweersdagen. Normaal zijn er in juni maar 15 neerslagdagen waarvan 13 onweersdagen.
- Er is een duidelijke stijgende trend in het aantal en in de intensiteit van onweersbuien. Men verwacht dat deze trend nog gaat versterken.
- Een helingsgraad van 2% is al ruim voldoende om erosie te veroorzaken.
- De erosie is sterk afhankelijk van de begroeiing. Wanneer de bodem volledig bedekt is met beplanting daalt de kans op erosie met 80%. Permanent graslandschap is veel beter dan mais- of aardappelakkers.
- Het gebied, tussen Hofstraat en Kerkstraat is momenteel volledig ingezaaid met gras. De kans op erosie zal dus sterk afnemen.
- Er zijn al heel wat werken uitgevoerd om erosie te bestrijden.
- Hoe meer verharde oppervlakte, hoe meer water er afstroomt met hogere snelheden, hoe meer kans op erosie. De aanwezige bewoners zagen dan ook weinig heil in de verkaveling van het gebied Roommaker.
- Er werd aandacht gevraagd voor de erosieproblematiek in de ganse gemeente. Zowel mensen uit de dorpskern als in de straten ten zuiden van de Gentstraat richting Elversele wezen op de overlast die ze van de erosie ondervinden.
- De waterhuishouding in het gebied moet hersteld worden. Kouterbeek en Vlierbeek dienen de waterafvoer van de cuestahelling veel beter op te vangen.
- Behoud van de wegberm langsheen de Burgemeester Achiel Heymanstraat is absoluut noodzakelijk om de gevolgen van de erosie te beperken.
- Er moet kost wat kost vermeden worden dat men in erosie- en overstromingsgevoelige zones bouwt.

-NA EEN SCHRIKKELJAAR- NOG EENS AANPLANTING GEBOORTEBOMEN

Sinds het Millenniumjaar 2000, werden er in Tielrode elk jaar geboortebomen aangeplant voor de kindjes die het afgelopen jaar in Tielrode geboren werden. Door het ontbreken van een geschikte locatie kon deze jarenlange traditie in 2016 niet verder gezet worden. Gelukkig is 2016 maar een schrikkeljaartje gebleken. Op zaterdag 18 maart planten we voor de kinderen die in 2015 en 2016 geboren werden opnieuw mooie geboortebomen aan. Deze actie verloopt in samenwerking met het gemeentebestuur van Temse en de enthousiaste Gezinsbond van Tielrode. De families die in 2015 en 2016 een kindje mochten verwelkomen worden persoonlijk uitgenodigd. Uiteraard is iedereen van de partij om dit leuke evenement te volgen. Met de aanplanting van de geboortebomen geven we Tielrode een levend monument voor elke geboorte en maken we ons dorp opnieuw wat groener.

Plaats en tijd van de afspraak : parking op het einde van de Burgemeester Siegfried Buytaertdreef, vlak bij de voetbalterreinen van VK Tielrode en Ski- en Bootclub De Durme, op zaterdag 18 maart om 14 uur.

TIELRODE BLIJFT NIET DROOG

verslag 10 november

De inschrijvingen stroomden al gauw binnen aan de lopende band. Al heel snel werd duidelijk dat we ons aan een recordopkomst mochten verwachten. Op de avond zelf waren er zelfs een tiental deelnemers die vol ongeduld rond zeven uur al klaarstonden om de deur om half acht open te beuken. Brouwer Philippe De Cock die ons 100 flesjes Kerel Saison bezorgd had om te laten proeven, gaf eerst nog een korte toelichting bij het bier en de stand van zaken bij de huidige werkzaamheden aan

bracht. Velen keken uit naar het moment dat ieder een gratis flesje Kerel Saison kon proeven.

de brouwerij. Hierna kon de gokquiz starten met als thema's : Vroeger en Nu, Het arendsoog, Natuur in Tielrode, Vergeten Groenten, Ken Ons Streven, Wat is verstopt, Wat zit er achter de klok van de kerk van Tielrode, Ken je streek, Wat ontbreekt er. Het viel op hoe geconcentreerd en met aandacht de deelnemers de talrijke fotos bestudeerden. Soms kon je een speld horen vallen in de zaal. Maar dat ging even snel over in een buldergelach, of een meezingmoment bij de aanstekelijke covers die Picus V (Jef Verspecht) met zijn gitaar tijdens de pauze aan de verschillende tafels ten berde

De winnaars van de quiz (75 deelnemers):

1. Sien Steels
 2. Marleen Heirman; Christof Van Bogaert
 4. Bram De Bruyne; Linde Waegeman; Marijke Olieslaeger; Eliane Van Kersschaver; Peggy Peirsman
- Lucky Loser: Sven De Mul

Winnaars door loting: Anita Blommaert, Ruben en Phaedra De Koninck

**ALWEER EEN MOOIE
REALISATIE VAN RLSD**

RLSD of Regionaal Landschap Schelde-Durme vzw is actief in 18 gemeenten in de regio. In Temse hebben ze onder andere, door hun steun aan het gemeentelijk poelenplan, een gunstige invloed op de ontwikkeling van het landschap. De voorbije jaren werden zowel beheerwerken uitgevoerd aan meerdere bestaande poelen, als nieuwe poelen gegraven. Dit zowel op privé- als openbaar terrein. Eind september van dit jaar werden vier nieuwe amfibieënpoelen op privéterrein aangelegd in Tielrode. Tegelijkertijd werd in de buurt een bestaande pool hersteld. De plaats is centraal gelegen tussen verschillende locaties, die reeds 10 jaar door vrijwilligers van de amfibieënwerkgroep worden opgevolgd. Door deze nieuwe aanwinst krijgen de amfibieën die bij ons voorkomen, bijkomende mogelijkheid om zich te verplaatsen en voort te planten. Dit is een belangrijk gegeven omdat ze erg bedreigd zijn in hun voortbestaan. Vooral de kamsalamander (*Triturus cristatus*), een soort die op de rode lijst als kwetsbaar staat aangegeven, zal hiervan kunnen profiteren. Het is echter niet voldoende om enkel poelen te creëren, ook de omgeving moet aangepast zijn. De kamsalamander stelt hoge ecologische eisen en heeft ook nood aan hagen, houtkanten en bosjes als landbiotoop. De kans dat de populatie op deze plaats succesvol toeneemt, is des te groter omdat er deze winter een inheems loofbos met bosranden wordt geplant.

Op dit moment stijgt het water in de poelen langzaam. Het is wachten op de lente om waterplanten te zien verschijnen. Afgezien van een enkel torretje dat lucht komt happen en vogels die hun sporen

achterlaten bij het drinken, is er voorlopig weinig leven merkbaar met het blote oog.

De uitgegraven grond werd egaal verspreid om het typische bolle akkerlandschap te behouden. Nadien werd een mengsel van Italiaans raaigras en rode klaver ingezaaid zodat, het nog losliggende zand deze winter niet zou wegspoelen met de neerslag. Italiaans raaigras verdwijnt na enkele jaren vanzelf en geeft de natuurlijke vegetatie de kans om het over te nemen. Bij de pool die voor voorbijgangers zichtbaar is vanop de straat, werd bijkomend wilde bloemenzaad gebruikt. De ontwikkeling van dit gebiedje wordt door de initiatiefnemers aandachtig opgevolgd. Deze werken werden gefinancierd via subsidies van het Agentschap voor Natuur en Bos.

Openingsuren van het secretariaat van **ABLO**vzw:

ablo.waas@gmail.com of tel 03/777 01 58

Maandag: tussen 14u en 18u

Dinsdag: tussen 14u en 18u

woensdag: tussen 14u en 18u

Donderdag tussen 14u en 18u

Vrijdag tussen 14u en 17u

Dennenstraat 65, 9100 Sint-Niklaas.

Openingsuren secretariaat van **'t groene waasland**:

groene.waasland@gmail.com of 03/775 19 31

Maandag tussen 14u en 18u

Dinsdag tussen 14u en 18u

Perstraat 88, 9120 Haasdonk.

MASCARET OP DE DURME ... UITZONDERLIJK IN EUROPA

foto André Verstraeten

Het wisselen van de stroomrichting, van aflopend naar oplopend water, onder invloed van de getijden in de Durme verloopt normaal bijna onopvallend en langzaam. Maar op sommige dagen gebeurt dit met een vloedgolf. Afhankelijk van uiteenlopende elementen kan die golf hoger of lager zijn, van enkele cm tot 30 cm. Een dergelijke vloedgolf kreeg de Franse naam 'mascaret'. Dit fenomeen is echt uitzonderlijk en komt in Europa slechts op 5 plaatsen voor: twee in Frankrijk, twee in Groot-Brittannië en ... in de Durme. Maar het is een grillig natuurverschijnsel, zodat er nooit 100% zekerheid is over het juiste moment en het verloop.

Die vloedgolf ontstaat in de Durme door krachtig oplopend water op die plaatsen waar bij laagwater de rivier echt ondiep is geworden. De krachtige stroom doet zich voor bij springtij die voorkomt bij nieuwe maan en volle maan. In die periode kennen we in de Durme normaal de laagste laagwaterstand en enkele uren later de hoogste hoogwaterstand. Maar die laagwaterstand kan in een regenrijke periode, als veel water in de Durme wordt overgepompt, toch wat hoger liggen. De gunstigste periode om de mascaret te zien op de Durme zijn de zomermaanden en het vroege najaar. Soms kan men die vloedgolf zelfs horen aanrollen van op meer dan 100 meter.

Op 18 september 2016 is een 'test-excursie' gehouden, die alleen via internet was aangekondigd. Het was voor mij afwachten hoe de deelnemers hierop zouden reageren. Vonden zij dit fenomeen, dat maar enkele seconden duurt, wel de moeite waard? De reacties waren toen bijzonder positief.

Durme-sprokkels

Werner De Nijs, schepen voor Toerisme in Waasmunster, schreef hierover: 'Het was inderdaad een leuke ervaring gisteren. De combinatie van uw deskundige uitleg, de echt geïnteresseerde toeschouwers, het spannende wachten, en dan als kers op de taart de prachtige mascaret, maakte hiervan een echte belevenis.'

De mascaret loopt soms ook op tegenover Ten Rijen in Waasmunster, maar is daar moeilijker te zien vanaf de dijk, tussen het hoge riet. De laatste jaren is de Mirabrug in Waasmunster-Hamme veruit de beste plek om die vloedgolf te zien. Vanaf die brug heeft men een mooi uitzicht over de Durme en ziet en hoort men de golf soms van vrij ver aanrollen. Er zijn vanuit vzw Durme al ideeën om via latere gezamenlijke initiatieven met gemeentebesturen, toeristische diensten en lokale natuurverenigingen het bewonderen en beleven van dit in Europa uitzonderlijk verschijnsel ruimer te promoten. Zie o.a. kalender 12 maart.

André Verstraeten

DUIKT GRIMBEERT DE DAS TERUG OP?

Bijna iedereen kent de das, maar weinigen hebben hem ooit gezien. Misschien niet verwonderlijk, want de grootste marterachtige van Europa is relatief schuw en leeft vooral 's nachts, terwijl hij overdag enkel actief is in zijn ondergrondse burchten. Dassen leven in groep, maar jagen alleen en zijn echte omnivoren. Ze eten zo goed als alles wat voorhanden is afhankelijk van het seizoen. Hun favoriete kostje zijn regenwormen, maar ook amfibieën, tal van insecten, vruchten, zaden, eieren en muizen staan op hun dieet. Dassen – waarvan vroeger zelfs gedacht werd dat het familie van de beer was – komen in bijna heel Europa voor, vooral op plaatsen met een variatie aan bossen en weilanden. In tal van onze reservaten zijn dergelijke biotopen – gecombineerd met het voedselaanbod – nog genoeg voorhanden. En toch komen er al tientallen jaren geen dassen meer voor in onze streek.

Het verdwijnen van de das in onze provincie kende verschillende redenen. Enerzijds de combinatie van de intensivering van de landbouw (waardoor houtkanten, bosjes, e.d. verdwenen zijn), het vernielen van dassenburchten (die worden soms bewoond

VLEERMUISNIEUWS

We weten steeds meer over de voorheen uitgestorven gewaande **mopsvleermuis** in Vlaanderen, mede dankzij het soortenbeschermingsproject van vzw Durme in samenwerking met de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt en steun van de provincie Oost-Vlaanderen. Na de 'herontdekking' in 2014 in Waasmunster werden in 2015 twee kolonies gevonden in Sint-Niklaas: ten minste 9 vrouwtjes en jongen achter de losse schors van een dode populier in een bosreservaat in Sinaai, en 19 vrouwtjes en jongen achter het luik van een huis in Belsele.

De aangereden das van begin juli in de Holleweg in Lokeren foto's Thomas Van Lancker; Paul Durinck

door vossen] en stroperij; anderzijds de toename van het aantal auto's en de verdichting van het wegennetwerk. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het handvol waarnemingen van de laatste 10 jaar in Oost-Vlaanderen allemaal verkeersslachtoffers waren (zo waren er een paar jaar geleden meldingen van een aangereden das in Beveren, St-Niklaas en Waasmunster).

Begin juli werd er in de Holle Weg – niet ver van Daknam in Lokeren – een aangereden exemplaar gesignaleerd. Echte holle wegen zijn voor dassen uitgelezen biotopen en kom je vooral tegen in heuvelachtige streken met leemgronden. Ze ontstaan o.a. door erosie van regenwater. Die lager gelegen wegen met steile wanden zijn ware hopspots voor tal van planten- en diersoorten en vormen een ideaal biotoop voor de das. De Holle Weg in Lokeren heeft echter geen enkel van voorgaande kenmerken en dassen kunnen vooralsnog nog niet lezen; dus hoe het dier er terecht gekomen is, is en blijft voorlopig de vraag. **De publieke opinie t.o.v. een aantal decennia geleden is gelukkig veranderd en wat mij betreft mag Grimbeert zijn veroveringstocht van Vlaanderen voortzetten.**

Thomas Van Lancker

Gewone grootoorvleermuis foto René Janssen

In de zomer van 2016 werden twee nieuwe kolonies gevonden: ten minste 3 mopsvleermuizen (wellicht allemaal vrouwtjes) in het provinciaal domein Puyenbroeck in Wachtebeke, en 13 mopsvleermuizen (vrouwtjes en jongen) in het Wullebos in Moerbeke-Waas, telkens achter de losse schors van dode populieren! Om de kolonies te lokaliseren werden - zoals vorig jaar - enkele vrouwtjes gevangen en voorzien van een tijdelijk zendertje.

Op de locaties waar in 2015 al kolonies waren ontdekt, vlogen in juli 2016 kort na zonsondergang dagelijks ook nog mopsvleermuizen rond. Wellicht waren die kolonies dus ook nog aanwezig. Eind augustus verbleef alleszins een (afgesplitst) groepje van 8 mopsvleermuizen achter het luik van de woning in Belsele waar vorig jaar de kolonie was.

De mopsvleermuis is nu in bijna elk groot boscomplex van het Waasland vastgesteld, maar de regio blijft wel de enige gekende in Vlaanderen. In Wallonië werd dankzij een gelijkaardig onderzoek dit jaar ook een eerste kraamkolonie gevonden.

In Puyenbroeck werden naast de mopsvleermuis ook vrouwtjes van **baardvleermuis**, **franjestartaart** en **ruige**

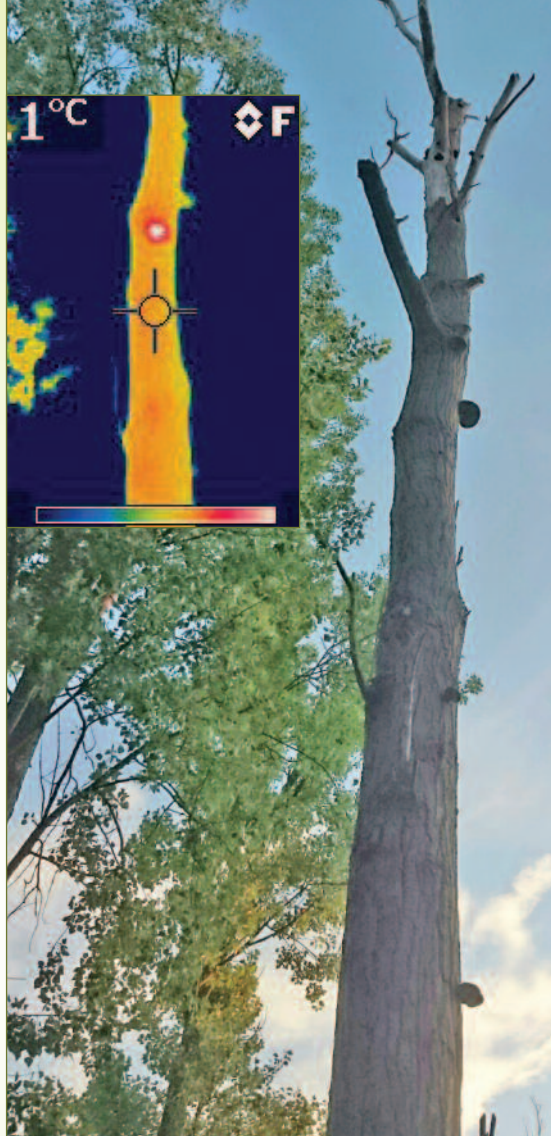

dwergvleermuis gezenderd. Deze brachten de onderzoekers naar een boomkolonie van zeker 29 baardvleermuizen (ook achter losse schors van dode populier) en een kolonie van zeker 14 franjestaarten in de dakrand van een huis. Het vrouwtje ruige dwergvleermuis bleek in een kolonie van gewone dwergvleermuizen te zitten. Het is onduidelijk of dit vrouwtje daar jongen heeft groot gebracht. Dit zou anders de eerste gekende voortplanting zijn van ruige dwergvleermuis in Vlaanderen. De vangst van een zwanger vrouwtje van de zeldzame **grijze grootoorvleermuis** in het Wullebos, was ook een belangrijke vondst.

Tijdens een uitgebreide inventarisatie in Berlarebroek en langs het Donkmeer in Berlare kon meermaals een zeldzame **bosvleermuis** worden gedetecteerd. In Berlarebroek blijkt ook **franjestaart** aanwezig te zijn, alsook heel wat **rosse vleermuizen** waarvan in augustus en september ook een zangpost van een mannetje in een dode populier. In augustus kon op het Donkmeer tussen de vele watervleermuizen ook een foeragerende zeldzame **meervleermuis** worden waargenomen. De laatste zekere waarnemingen van meervleermuis in de streek waren in 2003 aan het Donkmeer en in 2008 langs de Moervaart in Moerbeke. In Berlarebroek werden ook veel sociale geluiden van de **gewone grootoorvleermuis** vastgesteld (kolonie in de buurt) en een kolonie van ten minste 6 **baardvleermuizen** in een dode populier. Aan de bekende kolonieplaats van gewone grootoorvleermuizen in de kerk van Berlare, werden begin augustus tot 44 uitvliegende vrouwtjes met jongen geteld, en uit het naastliggende koetshuis in het park vlogen toen ook ten minste 16 baardvleermuizen (vrouwtjes en jongen) uit.

Begin september kon ook een **bosvleermuis** waargenomen worden langs de Stekense vaart aan de Fondatie in Sinaai, en een zeldzame **kleine dwergvleermuis** vloog toen over de Peperkoekdreef in Lokeren.

Joris Everaert

Eén van de dode populieren waar o.a. mopsvleermuizen zich schuil houden. foto Joris Everaert. Inzet : infrarood-warmtebeeld van de dode populier met centraal de warme plek waar de mopsvleermuizen zitten. Foto: Joris Everaert.

mopsvleermuizen foto Bram Conings

HERBESTEMMING STEENBAKKERIJ STEENDORP

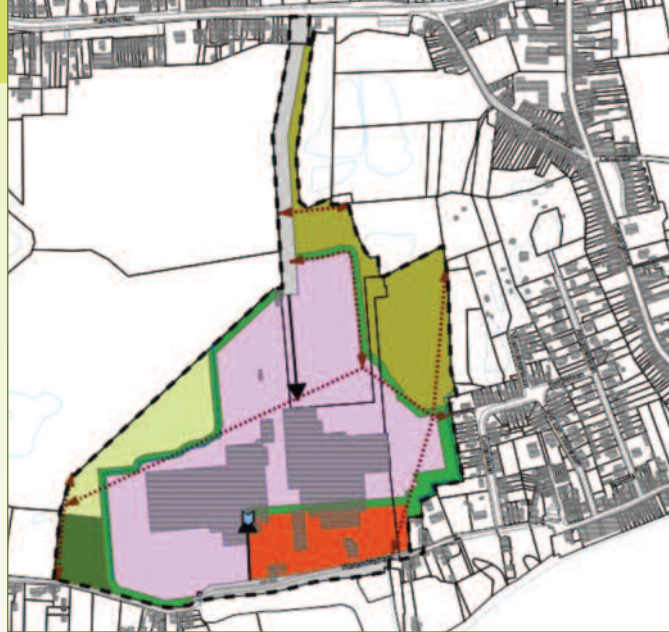
Op de gemeenteraad van 19 december werd het Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) voor de ex-steenbakkerijsite aanvaard. Er wordt op de site een KMO-zone ingepland voor 32 bedrijven, 11 hectare groot. Ook een woonzone voor 4 appartementsgebouwen met in totaal 120 wooneenheden aan de Scheldekant 1,6 hectare.

Deze steenbakkerijsite is omgeven door groen (Fort van Steendorp, Roomkouter, Gelaagpark en Schausselbroek en Kijkverdriet). Door de aanwezigheid van kleilagen is ze hier op deze locatie gegroeid. In het vroegere BPA werd bepaald dat er enkel plaats was voor keramische nijverheid. Ondertussen is de steenbakkerij gestopt en moest er een nieuw RUP komen.

De grond is gekocht door een consortium van 3 personen. Zij wachten, speculeren over wat het toekomstige RUP hen gaat toelaten op deze site. Dat dit over veel geld gaat staat buiten kijf. De gemeente Temse heeft Interwaas de opdracht gegeven dit RUP uit te tekenen tot het voorstel dat nu op tafel ligt.

Is het nu zo verstandig, is het nu zo een goede keuze om een gebied dat midden in het groen ligt zodanig in te tekenen dat er opnieuw industrie komt? Dat trekken wij zeer sterk in twijfel.

De gemeente heeft **NU** de gelegenheid om iets dat historisch is misgroeid, recht te zetten, om van dit gebied een uniek "groen" gebied te maken. Door het in te tekenen als industriegebied is die kans voorgoed verkeken.

Wat is de impact op het omliggende natuurgebied? Buiten het plaatsen van vleermuisnestkasten is er geen enkele inspanning vermeld. Integendeel, er wordt bos weggenomen. Door het drukke verkeer zal het Gelaagpark definitief afgesneden worden van de Roomkouter. Er is zelfs geen ecoduct voorzien waarlangs dieren ongehinderd van het verkeer kunnen passeren.

En wat is de impact op Steendorp? Meer werkgelegenheid volgens de gemeente. Maar ook veel meer autoverkeer en parkeeroverlast. Nu de kans bestaat om een prachtig natuurgebied te maken, mogen we dit niet laten gaan. Heel graag zagen wij een groene invulling voor deze site.

De gemeente Temse zegt geen geld te hebben om dit gebied zelf te kopen. Wat met Agentschap voor Natuur en Bos? Wat met de provincie? Waar wil Joke Schauvliege haar bossen plaatsen?

Een alternatief zou een golfterrein kunnen zijn. Misschien vinden we zo investeerders?

Het RUP gaat nu in openbaar onderzoek: van 20/01 tem 20/03. Bezwaar kan ingediend worden bij AC De Zaat, Frans Boelplein 1 9140 Temse.

*Nine Van Hoyweghen
Natuurpunt Waasland-Scousele*

HET BROEDSEIZOEN VAN 2016 WAS OPNIEUW DRAMATISCH.

Het broedseizoen 2015 was niet denderend maar in 2016 was het nog slechter.

In 2016 werden de coördinaten van alle nestkastlocaties in Sint-Niklaas (127) en Dendermonde (120), met een GPS: 'GPSmap60CSx' bepaald. Voor Gent (193) moet alles afgewerkt zijn voor de lente van 2017. Daarna kunnen we deze locaties op kaart brengen en in relatie brengen met groencomponenten.

Elk bezoek werd gebruikt om de deelnemer te overtuigen om in het kader van dit project steeds te laten weten of er al dan niet een broedpoging ondernomen werd. Ook een nul waarneming is in het kader van ons biodiversiteitsonderzoek belangrijk.

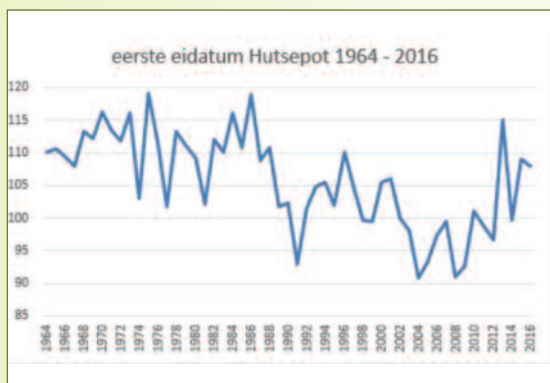

Fig. 1: De eerste eidatum van de koolmeespopulatie in het controlegebied 'hutsepot' sedert 1964.

De eerste eidatum

De 'eerste eidatum' [= de datum waarop het eerste ei gelegd wordt] vormt een belangrijke parameter voor het begin van het broedseizoen. Die datum halen we uit de wekelijkse nestkastcontroles die starten begin maart. Bekijken we de eerste eidatum van onze controlepopulatie (Fig.1), die reeds opgevolgd wordt sedert 1964, dan zien we daarin 3 belangrijke periodes (Fig. 2):

- Periode voor 1990: de eerste eidatum schommelt rond 21 april.
- Periode 1991-2010: mezen vervroegen stelselmatig het broeden en in 2010 leggen ze hun eerste ei gemiddeld 11 dagen vroeger dan in de periode voor 1990. Dit kan beschouwd worden als een reactie op het vervroegen van onze lentes en zorgt in sommige jaren voor 'Mistiming' (Visser et al 2003; De Laet 2015).

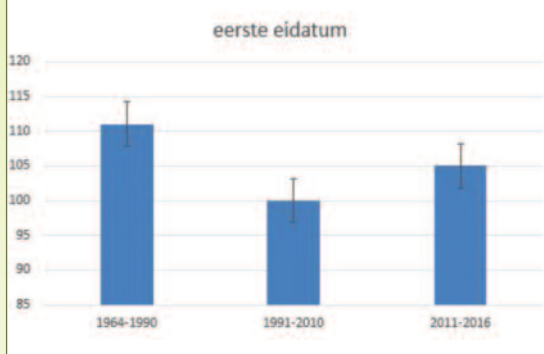

Fig. 2: De eerste eidatum in verschillende tijdsblokken. De y-as geeft het aantal dagen vanaf 1 jan.

- Vanaf 2011 lijkt het erop dat er gestreefd wordt naar een nieuw evenwicht en zitten we opnieuw rond 15 april. We zijn dus benieuwd wat de toekomst brengt.

In onze steden daarentegen starten koolmezen nog significant vroeger met broeden dan de bosmezen (Fig.3). Dit is vooral te wijten aan de hogere temperaturen in onze steden. Dit geldt ook voor de rurale mezen in onze stedelijke gebieden wat eventueel te maken heeft met de beperkte opp. van deze rurale zones.

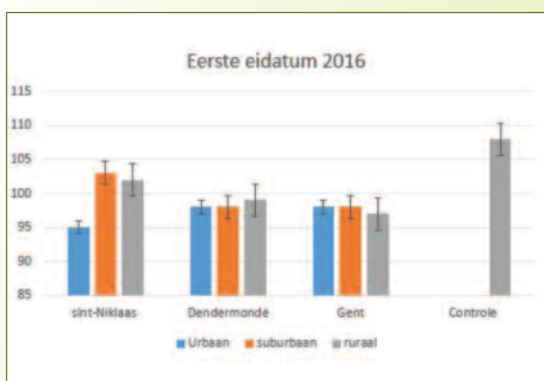

Fig. 3: De eerste datum in 2016 voor verschillende stedelijke zones (urbaan, suburbaan en ruraal) en het controlegebied

Het reproductief succes

Het reproductief succes of het aantal uitgevlogen jongen in functie van het aantal gelegde eieren, bepaald het succes van de broedsels (Fig.4). Hierbij zien we dat in de stedelijke gebieden (= tuinen) het succes van de koolmezen, zowel in 2015 als 2016, significant kleiner is dan het succes van de bosmezen. Zijn de omstandigheden ongunstig dan zijn mezen eerder geneigd om het legsel te verlaten als de eieren pas gelegd zijn of als de jongen nog maar enkele dagen oud zijn. Afgelopen broedseizoenen werden echter veel legfels verlaten als de jongen reeds 11 -15 dagen oud waren. Verboven [1998] stelde vast dat

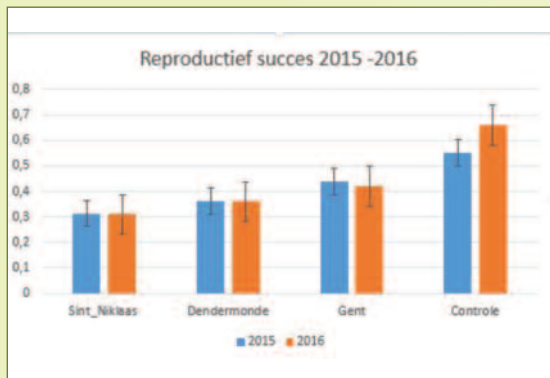

Fig. 4: Het reproductief succes van de koolmezen in de verschillende steden voor 2015 en 2016.

koolmezen alleen hun nest verlaten als het grootbrengen ervan weinig kans van slagen heeft of uiteindelijk weinig lijkt op te leveren. Dat ze grote jongen verlaten is dus eerder uitzonderlijk omdat ze reeds heel wat geïnvesteerd hebben in de jongen. Het kan natuurlijk ook zijn dat de ouders in de stad te grote inspanningen moeten leveren en er zelf het bijtje bij neerleggen.

Foto 1. 6 dode jongen van 10- 11 dagen oud

Hieruit kunnen we besluiten dat relatief weinig jonge mezen in onze steden de volgende winter halen, laat staan het volgende broedseizoen halen. We zien dan ook, tot op heden, geen juveniele stedelijke mezen in

Foto 2. Het kan ook gebeuren dat enkele jongen het niet halen

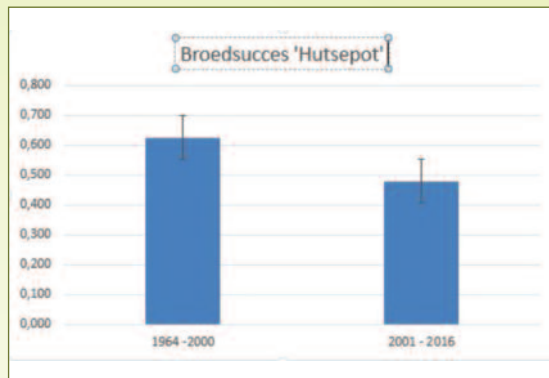

Fig. 5: het reproductief succes van Koolmezen in het controlegebied 'Hutsepot' voor en na 2000

de volgende broedpopulaties terwijl jaarlijks een aantal jonge bosmezen (22) in de volgende broedpopulatie waargenomen worden.

Het is ook opvallend dat broedende juveniele koolmezen in de steden jaarlijks vervangen worden door nieuwe juvenielen. Het lijkt er dus op dat broeden in de stad een levensbedreigende activiteit vormt (De Laet 2015). Vooral juveniele ouders ondergaan de negatieve effecten van urbanisatie. Het vergt blijkbaar van de ouders een te grote inspanning waardoor ze misschien verzwakt de winter ingaan en de kans groot is dat ze het volgende broedseizoen niet halen.

Het broedseizoen 2016 was dus opnieuw een slecht broedseizoen met vooral in de tuinen een laag reproductief succes. De bosmezen daarentegen deden het significant beter dan in 2015 (Fig.4). Toch moeten we vaststellen dat ook daar het reproductief succes lager (bijna 20%) is dan pakweg 20 jaar geleden (Fig. 5).

Waarom deze winter weinig mezen

De overleving van een jonge mees is in sterke mate afhankelijk van het uitvlieggewicht of het voedselaanbod tijdens het grootbrengen van de jongen. Optimaal is dit voor een Koolmees tussen 17 en 19 gram. In 2016 was dit voor de tuinmezen gemiddeld 13 gram en voor de bosmezen 16 gram. Mezen zijn natuurlijk sterk afhankelijk van invertebraten en ook die doen het slechter dan vroeger (pers.med. M.Alderweireld). Dit betekent dat slechts zeer weinig jonge tuinmezen de eerste 3 cruciale maanden overleefd hebben. Ook de koolmeesouders in tuinen hebben het zwaarder dan koolmeesouders in bossen. **Dat is de reden waarom we deze winter weinig jonge mezen zien in onze tuinen zodat het aangeboden winter voedsel weinig bezocht wordt.**

ABLLO VZW EN ENERGIE ID

ABLLO vzw heeft zich in haar nieuw 5 jaren beleidsplan (2017 -2021) als doel gesteld om de energiearmoede binnen haar werkgebied te beugelen. Jaarlijks komen 85 000 Vlaamse gezinnen in de problemen met hun energiefactuur. Hiervoor begeleiden we energiegroepen. Een energiegroep bestaat uit 10 -15 gezinnen die zich engageren om te besparen op Elektriciteit, gas en water. Maandelijks worden de meterstanden van gas, elektriciteit en water opgenomen en ingevoerd op Energie id., een on line platform waarop iedereen vlot zijn/haar energieverbruik kan bijhouden en opvolgen.

De deelnemers van een energiegroep van ABLLO krijgen workshops rond elektriciteit, verwarming en water en samen met Interwaas bekijken we hoe en wat structureel kan verbeteren aan de woning. ABLLO vzw heeft daarvoor een groep aangemaakt op Energie id. Op het ogenblik bestaat er al een 'energiegroep Sint-Niklaas' voor de energiegroepen in Sint-Niklaas maar ook elke burger van Sint-Niklaas kan zich hier bij aansluiten, een 'energiegroep Kruibeke' voor de energiegroepen en burgers in Kruibeke en een 'energiegroep ABLLO vzw' voor de leden van ABLLOvzw. Iedere burger kan zich registreren op www.energieid.be. Eerst klikken op groepen en zich aansluiten bij een van de 3 subgroepen van ABLLO vzw. In de toekomst zullen er zeker nog groepen bijgevoegd worden.

Dit alles past in het streven naar klimaatneutraliteit van 'Waesland klimaatland'.

Voor meer info rond energiegroepen:
jenny.delaet@ugent.be

Foto 3.: Jonge koolmezen wegen voor het uitvliegen optimaal (15dagen) tussen 17 en 19 gram.

De bosmezen overleefden beter en kunnen nu tijdens de winterperiode genieten van extra voedsel in de omgeving zodat ze gemakkelijker het volgende broedseizoen halen. Ze bestrijken nu een home range die niet verdedigd wordt en groter is dan het territorium dat verdedigd wordt tijdens het broedseizoen. Daarom zien een aantal mensen in Zwijnaarde rond ons controlebos (Bos de ghellinck d'elseghem) wel foeragerende mezen in hun tuin (tot 800 m of zelfs verder). In de loop van februari beginnen koolmezen opnieuw een territorium af te bakenen en worden een aantal jonge mezen buiten gewipt. Zij moeten dan op zoek naar een territorium in de omgeving. Sedert 2014 hebben zich 22 mezen die in het controlebos geboren zijn in de omgeving (300 m tot 3.5 km) gevestigd. Van broedende tuinmezen hebben we nog nooit (2012-2016) een juveniel terug waargenomen in een volgend broedseizoen.

Is dit alles verontrustend, we moeten het afwachten en zijn benieuwd voor het volgende broedseizoen.

Jenny De Laet,

Beleidsmedewerker ABLLOvzw/ research associate Groep Terec UGent

Wil je meer lezen:

De Laet, J. 2015: Koolmezen in Gent, Dendermonde en Sint-Niklaas: een dramatisch broedseizoen in 2015. 't Groene Waasland 192:4-7

Verboven, N. 1998 <https://nioo.knaw.nl/nl/pers/koolmezen-laten-uit-strategische-overwegingen-soms-hun-jongen-de-steek>

Visser, M.E., Adriaensen, F., Van Balen, J.H., Blondel, J., Dhondt, A.A., Van Dongen, S., Du Feu, C., Ivankina, E.V., Kerimov, A.B., De Laet, J., Matthysen, E., McCleery, R. Orell, M. & Thomson, D.L. 2003: Variable responses to large-scale climate change in European Parus populations. Proc.R.Soc.Lond. B. 270: 367-372

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op **kalender**

NP CVN wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.

De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.

L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

ZIN IN EEN MYSTERIEUZE AVONDWANDELING?

De **Uilenwerkgroep Waasland**
organiseert enkele uilenwandelingen.

zaterdag 11 febr in Waasmunster-Ruiter om 19 uur.

zaterdag 4 maart in Stekene om 19.30

zaterdag 11 maart in Belsele-Puivelde om 19 uur

zaterdag 25 maart in Daknam om 19.30 uur

Voorzie stevige schoenen, aangepaste kledij aan de weersomstandigheden, een fluo-vestje en een bescheiden zaklamp. Volg de Uilenwerkgroep Waasland op Facebook www.facebook.com/uilenwerkgroepwaasland. Of kijk op www.uilenwerkgroepwaasland.be

Zie ook verder in de kalender zelf.

Zaterdag 4 februari

Velt Zadenbeurs van 10 tot 17 u,
Broederschool (Biotechnische & Sport), Weverstraat
23, 9100 Sint-Niklaas

Velt vzw organiseert een grote zadenruilbeurs, in samenwerking met **Reclaim The Seeds**.

programma:

- 10.00 u: Opening van de zadenbeurs
- 10.30 u: Lupine, van tuin tot keuken – Jacqueline Castelijns, Powerpeul
- 11.30 u: Gezonde zaden, gezonde grond: de basis voor duurzaam voedsel – Europarlementslid Bart Staes
- 12.30 u: Principes van een gezonde biologische tuin – Senne Martens
- 13.30 u: De veelheid en zaadteelt van sla – Jos Van Hoecke
- 14.30 u: Pompoenen verzamelen en raszuiver houden – Sander Sanders
- 15.30 u: Zaden schonen – Ivan Maertens
- 17.00 u: Einde zadenbeurs

We bieden kindersanimatie aan, dus breng gerust je kinderen mee.

DE STANDHOUDERS:

123zaden.nl • Biosano • De Tuinen van Weldadigheid • Ecohoeve 'Den Oude Kastanje' • Gradinka Kruidentuinen • Jan en Joke Vermeersch-Dingens • Netwerk Zelf Zaden Telen • Akelei • Zaden Voor Voedsel • Plantaardigekunst • Plukrijp • Pompoenkwekerij Sanders • Powerpeul • Tuin-
loop • Zaden voor iedereen • Zadenwerkgroep Velt • Velt Waasland • Velt Reinaert Boekenstand • Zadenbib • De Wilde Wei • Firecon Chilipeper • Elle Knoppe • Hapicultuur • Haal meer uit je tuin • Natuurgeneeskunde Rudy (info) • Agriculture Tuingeredschap • Puur Landelijk kopen gereedschap • Wilde Bijen (info) • Transitie • Samentuin 't Zomeref • Tare-a-tere • 2020pesticidevrij

JNM Durmeland Piep FLAPPERDINGEN EN ANDERE POTEN MET ZWEMVLIEZEN

Om een of andere reden vinden vogels het Molsbroek wel spannend. Het wordt winter en plots zitten ze daar weer, met zijn allen. Bam. Alsof ze er nooit weggeweest zijn. En weet je, vogels zijn zelf ook wel spannend. Als je goed begint op te letten, hebben ze echt wel iets. Verschillende kleuren, verschillende vormen, zo'n verscheidenheid!. Wil je die verscheidenheid mee komen ontdekken? Wil je de mysteries begrijpen die hen naar hier drijft? We verwachten je!

(Afspraak)plaats: bezoekerscentrum Molsbroek, Lokeren; van 14u tot 17u

Meebrengen: kledij aangepast aan het weer, verrekijker [als je dat hebt], vieruurtje...

Info: jorn.vandevelde@gmail.com, 0493/02.96.97

Donderdag 09 februari

Natuurpunt Waasland afdeling Scousele

Info paddenoverzet in AC De Zaat Frans Boelplein 1
9140 Temse 5de verdieping

In 2017 zal de paddenoverzetactie van half februari tot eind maart weer op volle toeren draaien. Misschien heb jij ook wel zin om ons gemotiveerd team te versterken? Iedereen is welkom op de infoavond waar je alles te weten komt over de paddentrek, waar er wordt overgezet en hoe er gewerkt wordt. info : natuurpuntscousele@gmail.com of 0473 72 66 15

Vrijdag 10 februari

Vzw Durme Lezing: Bewust duurzaam consumeren.
Tips en valkuilen

Als consument kunnen we allemaal een steentje bijdra-

gen tot een meer leefbare en duurzame wereld. Door ons aankoopgedrag kunnen we de industrie sturen. Tijdens de lezing worden tips gegeven voor de aankoop van duurzame producten. De spreekster, Karine Van Doorselaer, geeft reeds meer dan 20 jaar les over duurzaam ontwerpen en nodigt jullie uit tot een boeiende gedachtenwissel over het thema 'duurzame producten'.

Afspraak: om 19.30 uur in bezoekerscentrum Molsbroek (Molsbergenstraat 1, Lokeren)

Meer info: en inschrijven bij Sarah (sarah.geers@vzw-durme.be of bel 09 348 30 20). Deelname is gratis.

Zaterdag 11 februari

Uilenwerkgroep Waasland

Uilenwandeling in Waasmunster

Zin in een mysterieuze avondwandeling?

Dan gaan we samen op zoek naar uilen op de Ruiter!

Gemeente Waasmunster ondersteunt Uilenwerkgroep Waasland sinds 2015. Kerkuil- en steenuilennestkasten werden opgehangen in geschikte gebieden.

We trekken onze wandelschoenen aan voor een +/- 4km lange tocht op de Ruiter in Waasmunster. Langs de route die we gaan afleggen leven steenuil, kerkuil en bosuil. Hopelijk kunnen we ze horen en misschien zelfs zien! Waar en wanneer?

We verzamelen op 11 februari 2017 om 19u00 in de kantine van de hondenschool Onder Ons Waasmunster Soubekstraat 96 A, 9250 Waasmunster

We starten met een korte inleiding over uilen, gevolgd door een wandeling.

Het einde is voorzien rond 22u00.

Aansluitend wordt een drankje aangeboden door het gemeentebestuur van Waasmunster.

Deelname is gratis, Voor verplichte inschrijving en info: 0474 21 20 01 eddy.detaey@uilenwerkgroepwaasland.be; 0485 38 19 87 marc.aerts@uilenwerkgroepwaasland.be

Velt Verdeling zaden en hulpstoffen van 10.00 u. tot 12.00 u.

Pottenland Nieuwe Baan 88, 9111 Belsele.

Afhalen van de bestelde zaden, pootgoed en hulpstoffen uit de groepsaankoop.

Lukt het niet op die dag, dan maak je best een afspraak op 037768689 of 0473575532.

Zondag 12 februari

Natuurpunt Waasland afdeling Scousele

Watervogeltelling. Indien je graag meegaat contacteer: Info : gerry.heyman1@telenet.be 0498 57 72 24

Natuurpunt Waasland Noord wandeling langsheen weidevogelgebied Doelpolder-Noord

We gaan op wandel langsheen het weidevogelgebied Doelpolder-Noord . In deze periode herbergt het gebied verschillende soorten roofvogels en heel wat overwinterende eenden en ganzen. Het zal ons zeker niet ontbre-

ken aan de nodige waarnemingen. Bij gunstige weeromstandigheden lukt het ons misschien tegen de avond een velduil waar te nemen. Onderweg wordt er verteld over het ontstaan en de toekomst van het gebied. We vertrekken om 13.30 u. aan het Polder MAS (Ouden Doeldijk 13, 9130 Doel) en zullen ongeveer een twee uur onderweg zijn. Na de wandeling gelegenheid kan je je opwarmen in het Polder MAS. Een stevige wandelschoen voldoet maar bij regen ben je best af met laarzen. Een verrekijker is handig. Een tip: volg de bewegwijzering naar de B.B. De Zilte Schorre.
Info: chris 0478 596260

Hortus ter Saksen luswandeling Bocholt - Lozen - Bocholt (20,2 km) Langs kanalen en sluisen, door het uniek natuurgebied Lozerheide en terug via vloeiveiden naar de Torenkruiers.

Afspraak : 9.30 uur Kerk Bocholt , Kerkplein.
Inschrijven bij Freddy M 0475 92 34 84 of freddy.moorthamer@skynet.be

donderdag 16 februari

Wase imkers eerste statutaire vergadering om 20 uur en voordracht van Guido Van De Putte: draagkracht van onze omgeving voor onze bijen, in Huize Steenstraete, Nieuwstraat, Sint-Niklaas

Woensdag 22 februari

Natuurpunt Waasland afdeling Scousele Plantenstudiegroep 19.30 tot 22 u, Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp
Info : freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

Donderdag 23 februari

Vriendenkring Panneweel

Wintersnoei in de boomgaard op het Panneweel. Bij het aanplanten van een fruitboom is snoei noodzakelijk om te komen tot een goede ontwikkeling van de gesteltakken. De volgende vijf tot tien groeijaren zorgt de vormsnoei voor voldoende vruchthout op de juiste plaats. Daarna zorgt de onderhoudssnoei voor de juiste verhouding tussen groei en bloei. Wie dit wil kennen komt kijken, wie het wil kunnen gaat mee de ladder op. Breng je eigen snoeimateriaal mee, want goed materiaal zorgt al voor de helft van het werk. Indien het slecht weer is wordt deze activiteit verplaatst naar 2 maart. Info Jan Dhollander - 0494 668485 - jan@panneweel.be

- Lesgever: Jan Van

Bogaert

-Waar: Boomgaard

Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2 te

Meerdonk (Sint-

Gillis-Waas) , begin

13u30, einde 17

uur.

Zaterdag 25 februari

JNM Durmeland Ini&Grote ZEELANDTOCHT

Dé vogelklassieker voor de oude rotten, een heuse ontdekkingstocht voor wie het nog nooit deed. Stel je het volgende voor: een knotsgekke bende samen in de bus, zoeken naar zeldzame duikers en struikelen over twee soorten zeehonden, met een serieus gezicht doen alsof je superveel van vogels weet en zeggen dat die gans eigenlijk een pimpelmees is?

(Afspraak)plaats: 6u50 aan het station van Lokeren. Zonder files en treinproblemen komen we terug thuis tussen 19u en 20u. **INSCHRIJVEN VERPLICHT !!**

Info: zeger.vandenbroele@ugent.be, 0497/14.83.40

Zondag 26 februari

Velt (Moes)tuinadvies. Een vlindervriendelijke tuin.

van 10 u. tot 12 u. Bib Sint-Niklaas H. Heymanplein.

Herkennen van vlinders in de tuin. Ontwikkeling van vlinders. Welke vlinder komt er uit welke rups?

Nut van vlinders, hoe kan je ze lokken en waartoe dienen waardplanten. En nog een hele reeks weetjes over vlinders en hun levenswijze, voedsel, verblijfplaats Hoe kan je je tuin vlinder-vriendelijk maken enz. Internettips, interessante literatuur, plantenlijsten ...

Een zeer mooie computerpresentatie over vlinders in de tuin door Johan Deblaere (Veltlesgever).

In samenwerking met de stad Sint-Niklaas.

Woensdag 1 maart

Hortus ter Saksen vzw i.s.m. **VELT-Waasland** Voorjaars snoei fruitbomen: theorie 19.30 - 22 uur

Snoeien van fruitaanplantingen zorgt voor evenwicht tussen takken en wortelgestel. Een goede vormsnoei garandeert een evenwichtige opbouw van de kruin. Tegelijk bepaalt onderhoudssnoei het evenwicht tussen groei en vruchtdracht bij oudere fruitbomen.

Lesgever: Jan Van Bogaert

Plaats: hoevegebouw Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren

Inschrijven noodzakelijk via marc.temmermans@telenet.be, 03 776 86 89 of 0473 57 55 32 voor 20 februari 2017

Deelname: 10 euro, incl. digitale info en drankje, korting voor Velt-leden

De praktijkles is op zaterdag 4 maart. Zie verder.

Zaterdag 4 maart

Natuurpunt Waasland afdeling Scousele

Op zoek naar korhoenders in de Hoge Venen

Maart is een goede maand voor het waarnemen van het bijzonder zeldzame korhoen in de natuurgebieden van de Oostkantons. Tijdens deze uitstap bezoeken we zeker de Fagne Wallone als beste observatieplaats voor deze mysterieuze vogel. We hebben daar ook kans om kla-

pekster, kruisbek, raaf en overtrekkende kraanvogels te zien. We doen ook nog enkele andere mooie gebieden in de Oostkantons aan. Hopelijk zien we dan nog andere vogelsoorten. Deze dagtocht met carpooling gaat enkel door bij gunstige weersomstandigheden.

Afspraak : aan de Wilfordkaai kleine kaai (kant bloemolens) 9140 Temse

Meebrengen : Verrekijker, eventueel telescoop, waterdicht schoeisel, lunch

Inschrijven gerry.heyman1@telenet.be 0498 57 72 24

Vzw Durme Sterrenkijkdag in het Molsbroek om 20.00 uur i.s.m. VVS Scheldeland

Ben je benieuwd hoe Jupiter en zijn manen eruit zien door een telescoop? Kijk je met ons mee naar de vele kraters op de maan? Of speur je liever de Melkweg af naar gasnevels en sterrenhopen? Op de dijk voor bezoekerscentrum Molsbroek staan een aantal telescopen opgesteld.

Afspraak: vanaf 20 uur in bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, Lokeren

Info: thomas.vanlancker@vzwdurme.be of 09 348 30 20

Natuurpunt Waasland Noord en Uilenwerkgroep Waasland Uilenwandeling in Stekene

Uilen , heersers van de nacht....

Heb je zin in een mysterieuze avondwandeling?

Laten we samen op zoek gaan naar uilen in Stekene.

We gaan op zoek naar de meest mysterieuze nachtvoogels in onze streek. Langs de route die we gaan afleggen leven steenuil, kerkuil en bosuil. Hopelijk kunnen we ze horen en misschien zelfs zien!

Waar en wanneer?

We verzamelen om 19u30 aan het ontmoetingscentrum " De Statie"

Adres: Spoorwegwegel 1 9190 Stekene

We starten met een korte inleiding over uilen, gevolgd door een wandeling van ongeveer 4,5 km.

Het einde is voorzien rond 22u30.

Deelname is gratis. Inschrijven mag , maar is NIET verplicht.

Info: 0497 25 37 26 kenny.vereecken@gmail.com

JNM Durmeland HET SLIJK VAN DE DIJK *Piepers*

De Durme. Iedereen kent hem wel als de best saai rivier die in centrum Lokeren vreemde toeren uithaalt. Maar wist je dat de Durme eigenlijk een zot coole rivier is? Dit is namelijk een rivier waar ook eb en vloed op zit, zoals op de zee! Dit is heel speciaal, en zorgt er dan ook voor dat er heel wat cools te zien is, als je weet waar te kijken. En héél veel modder. Zoiets moeten we toch zeker eens gaan bekijken? Waar wachten we nog op!

(Afspraak)plaats: Hoekstraat in Zele, aan de Durme-oever; van 14u tot 17u

Meebrengen: laarzen (er zal veel modder zijn), vieruurtje Info :: jorn.vandevelde@gmail.com, 0493/02.96.97

Hortus ter Saksen vzw i.s.m. VELT-Waasland

Voorjaars snoei fruitbomen: praktijk 14 - 17 uur
 Bij het aanplanten van een fruitboom is snoei noodzakelijk om te komen tot een goede ontwikkeling van de gestelakken. De volgende vijf tot tien groeijaren zorgt de vormsnoei voor voldoende vruchthout op de juiste plaats. Daarna zorgt de onderhoudssnoei voor de juiste verhouding tussen groei en bloei. Wie dit wil kennen, komt kijken. Wie het wil kunnen, gaat mee de ladder op. Breng je eigen snoeimateriaal mee en bedenk hierbij dat goed materiaal al voor de helft van het werk zorgt.

Lesgever: Jan Van Bogaert

Plaats: binnekoer hoevegebouw Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren

Inschrijven noodzakelijk via marc.temmermans@telenet.be, 03 776 86 89 of 0473 57 55 32 voor 20 februari 2017. Deelname: 10 euro, incl. digitale info en drankje, korting voor VELT-leden

Zondag 5 maart**Ons Streven Zwerfvuilactie**

14 - 17 uur. Plaats van afspraak: Veer, Sint-Jozefstraat, 9140 Tielrode 14u. Zie ook elders in dit nummer.

Vrijdag 10 maart**vzw Durme Praatcafé Imkerswerkgroep**

Alle leden en geïnteresseerden zijn welkom op dit gezellig praatcafé waar de start van het nieuwe bijenseizoen het onderwerp is. Hoe zijn onze bijen de winter doorgekomen? Hoe gaan we er opnieuw mee aan de slag? Afspraak om 19.30 uur in bezoekerscentrum Molsbroek. Meer info bij Lieve Hoefkens: 0474 81 87 26 of lievehoefkens@hotmail.com. Gratis

Zaterdag 11 maart

Vzw Durme Zwerfvuilactie in de Fondatie om 9.30 uur
 Zwerfvuilactie om de wegbermen van Weimanstraat en Cadzandstraat rond de Fondatie op te ruimen. Ook de dreven krijgen een beurt krijgen. Hierbij gaan we tot in het hart van het gebied en zo kom je misschien op plaatsen die je nog niet kende.

Afspraak: Samenkomst aan de beuken op het kruispunt van de Liniedreef en de Weimanstraat, Sinaai
 Meer info: tommy.vercauteren1@telenet.be of bel 03/772 29 98. Laarzen en werkhandschoenen meebrengen indien mogelijk.

Uilenwerkgroep uilenwandeling

Zin in een mysterieuze avondwandeling?

Dan gaan we samen op zoek naar uilen in Puivelde! Sint-Niklaas ondersteunt Uilenwerkgroep Waasland sinds 2015. Kerkuil- en steenuilennestkasten werden opgehangen in geschikte gebieden.

We trekken onze wandelschoenen aan voor een +/- 4km lange tocht in Puivelde (Belsele). Langs de route die we gaan afleggen leven steenuil, kerkuil en bosuil. Hope-

lijk kunnen we ze horen en misschien zelfs zien!
 We verzamelen op 11 maart 2017 om 19u00 in het Parochiaal centrum Kemzekestraat 18, 9111 Belsele
 We starten met een korte inleiding over uilen, gevolgd door een wandeling.
 Het einde is voorzien rond 22u00.
 Aansluitend is er gelegenheid om iets te drinken.
 Deelname is gratis. Voor meer info:
 0474 21 20 01 eddy.detaey@uilenwerkgroepwaasland.be; 0485 38 19 87 marc.aerts@uilenwerkgroepwaasland.be

JNM Durmeland FIETSENDE FIETSTOCHT Ini&Grote

Met dezen hopenlyck eerste bloeiende ende stralende zonnestrallen halen wij onzen stalen ros van 't stal en zullen wij hem met veel trots ende plesier berijden. Met onzen stuur in den beiden handen maken wij et land der Durme onveilig! Onder de weghe sullen wij af en toe halt houden om et schoonste der natuur te bewonderen ende te ontdekken. Smeert op voorhand dus uw en kuitende ende uwen kettinghe!

(Afspraak)plaats: Station Lokeren, met de fiets!; van 10u tot 17u. Meebrengen: Uw fiets (werken je remmen en je fietsverlichting? Zijn je banden opgepompt, je ketting gesmeerd?) fluohesje, fietshelm (verplicht!), waterdichte jas, eventueel regenbroek, rugzak/fietstas, je lunchpakket, drinkbus, tussendoortje, fietsherstelgerief (extra band, pompje, sleutels,...

Info milena.vandriessche@gmail.com, 0478/83.95.35

Hortus ter Saksen Diversen uit palettenhout 9.30 - 12.30 uur

Oude paletten lenen zich bijzonder goed om eenvoudig te vertimmeren. Tijdens deze sessie focussen we ons op installaties waarin je kruiden of groenten kan kweken. Denk aan een kruidenrek, een plantenbak, een hangend of staand tuinelement, ... Creëer alleen of in groep een uniek stuk. De lesgever inspireert je met handige tips en helpt waar nodig. Na inschrijving krijg je een lijstje met het nodige gereedschap. Paletten zijn ter plaatse aanwezig. Organisatie: Vormingplus Waas- en Dender, Bos+, Hortus ter Saksen vzw, gemeente Beveren, Netwerk Bewust Verbruiken
 Lesgever: Pieter-Jan Lemmens, Bos+
 Plaats: hoeve Hof ter Saksen, Hof ter Saksendreef, 9120 Beveren. Inschrijven tot 1 maart 03 775 44 84 of www.vormingplus.be/waas-en-dender

Zondag 12 maart**Vzw Durme + Ons Streven**

De Durme en de **Mascaret** in Waasmunster - Temse
 9.30uur: Vertrek aan de Mirabrug te Waasmunster. Geleid bezoek in samenwerking met de milieugroep Ons Streven uit Tielrode: drie gemeentewandeling over de dijken van de Durme te Hamme, Temse (Tielrode - Elversele) en Waasmunster. Met toelichtingen over de natuur, slik en schor, de cultuurhistorische elementen en

de Sigmawerken voor veiligheid en natuur. Daarbij aansluitend: 11u50 Voorstelling bij de Mirabrug van het infobord van vzw Durme over de mascaret: een vloedgolf die in ons land alleen in de Durme regelmatig is te zien en overigens uitzonderlijk is in Europa. Dit infobord kwam tot stand met medewerking van gemeentebestuur Waasmunster en Vlaamse Waterweg nv [afd. Zeeschelde]. En dan ... de mascaret zien rollen vanaf de Mirabrug tussen 12u en 12u40. Einde rond 13u. Afspraak: om 9.30 uur aan Mirabrug (Waasmunster) Meer info: andre.verstraeten@scarlet.be Zie ook pagina 8

Hortus ter Saksen Iuswandeling Sint-Goriks – Oudenhoven (22,3 km) Wandeling van watermolen naar watermolen langs de Zwalm. Een prachtig plekje in de Vlaamse Ardennen. Afspraak : 9.30 uur achterkant Kerk Sint – Goriks – Oudenhoven, Kruiswaterplein. Inschrijven bij Marc M 0494 12 86 81 of marc.castelyns@scarlet.be

VELT Startdag jeugdboekenweek Het thema is gendergelijkheid (M/V/X). De bib stelde een programma samen van ludieke activiteiten waarbij gender geen rol speelt of stereotiepe rolpatronen worden omgedraaid. Bij ons worden keukenprinsen begeleid bij de bereiding van een lekkere soep (met proeverij natuurlijk) en tuin-vrouwen planten en zaaien een minituintje om mee te nemen naar huis. [I.s.m. de stad Sint Niklaas] Vanaf 9u30 – 12u30 Esplanade Bib Sint Niklaas, Hendrik Heymanplein. Gratis

Zaterdag 18 maart

Ons Streven Geboortebos Plaats van afspraak: Parking VK Tielrode, Burgemeester Siegfried Buytaertdreef 179, 9140 Tielrode 14 uur. Zie ook pagina 5

JNM Durmeland ZWERFVUILACTIE Piep&Ini&Grote Ook dit jaar slaan we de handen in elkaar om de straten van Lokeren proper te maken. Samen met andere jeugdbewegingen en geëngageerden gaan we de hele middag op pad om al het [zwerf]vuil uit het straatbeeld te verwijderen. Na het zware, maar voldoening gevende werk worden we op de markt nog beloond met een drankje. (Afspraak)plaats: op de markt ter hoogte van het infopointoerisme; van 14u tot 17u Meebrengen: [werk]handschoenen die nat en vuil mogen worden, gepaste kledij Info anna.coppieters@gmail.com, 0474/34.14.83

Zondag 19 maart

Natuurpunt Waasland afdeling Scousele Watervogeltelling. Indien je graag meegaat contacteer : Info gerry.heyrman1@telenet.be 0498 57 72 24

Wase imkers Plantenruildag te Wippelgem: vanaf 14 uur tot 18 uur

Woensdag 22 maart

Natuurpunt Waasland afdeling Scousele Plantenstudiegroep 19.30 tot 22 u, Natuurhuis Kapelstraat 170A Steendorp Info : freddy.moorthamer@skynet.be 0475 923 484

Zaterdag 25 maart

Uilenwerkgroep Waasland Uilenwandeling met een staartje Zin in een mysterieuze avondwandeling? Dan gaan we samen op zoek naar uilen en hun prooien in Daknam! We gaan opnieuw op zoek naar de meest mysterieuze nachtvogels in onze streek. Langs de route die we gaan afleggen leven steenuil, kerkuil en bosuil. Hopelijk kunnen we ze horen en misschien zelfs zien! We proberen ook het voedsel van de uilen op te sporen. Muizen zijn hun favoriete maaltijd, met wat geluk kunnen we ook enkele muizen even vangen en terug vrijlaten. We verzamelen om 19u30 aan de Karibou, Pontweg 24 te 9160 Daknam We starten met een korte inleiding over uilen, gevolgd door een wandeling van ongeveer 5 km. Het einde is voorzien rond 22u30. Deelname is gratis. Info: 0486 58 07 09 frank.schram@hotmail.com ; 0495 33 84 09 piens.claudia@gmail.com

Hortus ter Saksen Op bezoek bij de schaapherder 14 – 16.30 uur Op zijn schapenboerderij vertelt Luc over zijn werk en leven als herder in de polders van Sint-Gillis-Waas. Waar ontmoeten traditie en heden elkaar en hoe ziet de toekomst eruit? Verder neemt hij een aantal clichés over het herdensberoep onder de loep. Daarna bezoeken we de schaapskooi: een traditioneel ingerichte houten stal uit 1984 die tot de verbeelding van jong en oud spreekt. Tijdens de lammerperiode bruist het er van leven. Lammetjes knuffelen is een must. En misschien kunnen we een bevalling meemaken... Tien dagen voor het bezoek krijg je een mail om (vrijblijvend) te carpoolen. Bij vertraging: 0468 11 40 52. Organisatie: Vormingplus Waas- en Dender, Hortus ter Saksen vzw en gemeente Beveren Begeleiding: Luc Van Roeyen, schaapherder Plaats: de schaapskooi, Groenendijk 2, 9170 Sint-Gillis. Inschrijven tot 15 maart www.vormingplus.be/waas-endender 03 775 44 84 ; deelname 13 euro6

Zondag 26 maart

Natuurpunt Waasland Zuid excursie Turnhouts Vennengebied Zie verder in kalender info **Wase imkers** 2de hands- en bijenmarkt in Hof ter Saksen 10 tot 12 uur

Maandag 27 maart

Vzw Durme Drone-infodag in het Molsbroek om 14.00 uur. Dietrich Heiser van het bedrijf i-Ludus is één van de eerste professionele dronegebruikers met een officiële vlieglicentie. De drone opent prachtige mogelijkheden om vb. de uitbreiding van rietvelden nauwkeurig op te volgen, passende luchtfoto's te maken van een activiteit of een landschap. Over de mogelijkheden en de reglementeringen zal Dietrich Heiser een infodag verzorgen, met aansluitend een demonstratievlucht en het tonen van de fotoresultaten. Een buitenkans voor beheerders van natuurreservaten, openbare besturen, toeristische diensten enz.

Afspraak: info@vzwdurme.be

Meer info: Deelname gratis. Vooraf inschrijven noodzakelijk via info@vzwdurme.be of tel. 09/3483020

Vrijdag 31 maart

vzw Durme Voordracht Imkerswerkgroep Vandaag staat er een lezing door Gino Bau over streekgebonden bijen en bevruchting op eigen stand op het programma. Gino Bau spreekt vanuit zijn eigen ervaring in de zoektocht naar het houden van lokaal aangepaste bijen op een zo natuurlijk mogelijke wijze.

Afspraak om 19.30 uur in bezoekerscentrum Molsbroek Meer info bij Lieve Hoefkens: 0474 81 87 26 of lievehoefkens@hotmail.com

zondag 2 april

Vzw Durme Wandeling Yvonne Waegemans en het Molsbroek i.s.m. Dienst Toerisme Lokeren Naast de lopende tentoonstelling, die een bondig overzicht van het werk van drie generaties Waegemans toont, neemt een gids je mee op een wandeling door het Molsbroek 'van' Yvonne.

Afspraak om 10 uur aan bezoekerscentrum Molsbroek Meer info: andre.verstraeten@scarlet.be of Infopunt Toerisme Lokeren

Natuurpunt-CVN Wandeling in het waterwingebied 14.00 tot 16.00 u

CVN-gids Marie De Maesschalck neemt je mee naar het waterwingebied van Stekene. Ontdek samen met haar de bijzondere flora en fauna. Laarzen gewenst.

Parking Vossenhol, Kruispunt Breedstraat en Sint-Jansstraat 9190 Stekene

Info: 03 779 59 77 mariedm80@hotmail.com

PADDENOVERZETACTIE**Ons Streven:**

Februari - maart: Kerkstraat 9140 Tielrode : 's Morgens en 's avonds helpen vrijwilligers de padden, kikkers en salamanders die naar hun paarplaats trekken, veilig naar de overkant. Zin om dit ook mee te maken? Contacteer: christophe@optimalog.be

NATUURHUIS IN STEENDORP

Door de brand van het natuurhuis op 28 november is het huis jammer genoeg tijdelijk gesloten voor het publiek.

De gemeente Temse en de gebruikers van het huis doen er alles aan om het opnieuw "gebruiksklaar" te krijgen. Als het zover is verneem je dat meteen. Locatie Natuurhuis, Kapelstraat 170a 9140 Steendorp

GRATIS POLDERWANDELINGEN

Polders van Groot-Kruike

Gratis polderwandelingen aangeboden door Waterwegen en Zeekanaal en begeleid door de Barbiërgidsen. Meer info op : www.barbiërgidsen.be/index.php/maandelijkse-werfwandelingen

Zondag 05 februari 14.00 u De Kooi in Bazel

Zondag 05 maart 14.00 u Voorjaarsbloeiërs

Zondag 02 april 14.00 u Kruikeekse kreek

**EXCURSIE
TURNHOOTS YENNENGEBIED
OP ZONDAG 26 MAART 2017**

Natuurpunt Waasland Zuid

Het Turnhouts vennengebied vormt samen met de Kalmthoutse heide, de Liereman en enkele militaire domeinen een overblijfsel van wat ooit één uitgestrekt heidelandschap was. Dit landschap kwam tot stand door de wisselwerking tussen mens en natuur.

© Willy Vangeel

Op dit moment is het Turnhouts vennengebied niet alleen een belangrijk heidegebied in Vlaanderen maar neemt het ook in Europa een prominente plaats in op het vlak van heide en vennen.

De heideterreinen zijn een thuis voor een reeks zeldzame planten en dieren die zich specifiek aan dit milieu hebben aangepast. Vennen en hun bewoners zijn op Europese schaal bedreigd.

Wat kunnen we er verwachten? Het is immers de eerste keer dat we dit gebied in trekken. De Liereman bezochten we al eerder, zelfs meerdere malen en was altijd een meevaller dus ook nu wordt deze uitstap een topper!

Landschappelijk is deze streek niet snel te evenaren. Vennen, vochtige en droge heide, schraal grasland, moerasgebieden, naaldbos en landduinen vormen samen een prachtig plaatje dat op ons netvlies zal worden geprint. We maken twee wandelingen door dit heerlijk landschap

en gaan vooral op zoek naar weidevogels die zich in dit gebied erg thuis voelen. Het is vooral de openheid en de rust in het gebied dat deze vogels aantrekt. Doordat de graslanden pas laat worden beweeid of gehooïd kunnen de vogels hun jongen er immers ongehinderd grootbrengen.

In het Turnhouts vennengebied leeft de tweede grootste populatie grutto's in Vlaanderen. Wulpen broeden op de heide en kiekendief, roerdomp en zelfs purperreiger houden van de mix van nat grasland met moeras en heide.

Dat dit gebied ook het biotoop is van zeldzame planten dat spreekt voor zich! We keren er zeker wel eens terug om de zonnedauw, klokjesgentiaan en waterlobelia te bewonderen! Onze gids zal ook een woordje uitleg geven over het beheer. Meer dan de helft van het vennengebied is privé-eigendom.

ANB en Natuurpunt zijn samen eigenaar van een vierde van de gronden en hebben verder nog het beheer van een stuk dat gemeentebos en militair domein is.

Natuurpunt tracht door gerichte maatregelen grote delen van de natuurlijke leefgebieden te herstellen en zo de biodiversiteit in stand te houden. Het herstel van het landschap is vooral gericht op rode lijstsoorten waarvan het voorkomen sterk gebonden is aan heide en vennen. Binnen landbouwgebied creëert Natuurpunt ook nieuwe natuur.

Afspraak: 8.00u Syntra Sint Niklaas

Gids: Paul Prinsen

Meenemen:

- Goede wandelschoenen, kans dat laarzen nodig zijn, misschien best in de wagen leggen!
- Regenkleedij, Picknick, Verrekijker, vogelgids.

Vragen? Info bij Christel Strybos 052 46 00 58 of christelstrybos@hotmail.com
Inschrijven hoeft niet.

Kostendelend autorijden met zo weinig mogelijk auto's!
Wie rechtstreeks rijdt: afspraak 9.00u aan Klein Engelandhoeve Kastelein Turnhout waar we ook 's middags onze boterhammen opeten. Wel graag een seintje dan.

Wie toch nog zou twifelen om mee te gaan, het wordt vast en zeker een topdag!!

ZWERFVUILACTIE**Ons Streven:**

Werk mee aan een propere natuur.
 Heb je goesting om iets voor de natuur en de mensen te kunnen doen?
 Ben je graag met vrienden en vriendinnen samen?
 Heb je zin om de handen uit de mouwen te steken?
 Hou je van een avontuur in de natuur?
 Beleef je graag iets om over te kunnen navertellen?
 Dan hebben we voor jou een heel interessante uitnodiging:

Doe mee met de zwerfvuilactie langs Durme en Schelde op zondag 5 maart.

Ons Streven houdt samen met de lieve mensen van de vrienden van Amma een grote lenteschoonmaak in de potpolder en langs de Durme- en Scheldeboorden. We nodigen jou heel graag uit. Help ons de natuur een schoonheidskuur te geven.

We spreken af om 14 uur aan het standbeeld van de Toeter op het einde van de Sint-Jozefstraat. Tussen 14 en 17 uur, kammen we de polder en rietvelden uit op zoek naar groot- en kleinvuil. Onze 'buit' wordt verzameld aan de voeten van de Toeter. De gemeente Temse zorgt voor de logistieke steun: vuilzakken, handschoenen en nuttig materieel.

Wij kunnen je alvast het volgende garanderen:

- Een mooie middag in een schitterend natuurskader dat met de minuut properder wordt.
- Toffe mensen om je heen.
- Onbetaalbaar amusement
- Leuke vondsten
- Avontuurlijke uren in een prachtige biotoop.
- Napraten bij een drankje.

Kom en doe mee, je zult het je niet beklagen.

DRIE GENERATIES WAEGMANS IN WOORD EN BEELD: TIJDELIJKE TENTOONSTELLING

Vzw Durme

Van maart tot mei 2017.

De familie Waegemans speelde een belangrijke rol in culturele en landelijke leven van Lokeren. Jozef als pionier in de fotografie, zijn dochter Yvonne als sprookjes-schrijfster en haar petekind Norbert als verdienstelijke fotograaf en amateur-acteur. Allen hadden ze wat met het Molsbroek Deze tentoonstelling brengt een bondig overzicht van het werk van drie generaties Waegemans.

Afspraak: tijdens de openingsuren van bezoekerscentrum Molsbroek (Molsbergenstraat 1, Lokeren)

Meer info: martine.vanaudenhove@vzwdurme.be

ZOEKERTJE**Natuurpunt Waasland afdeling Scousele**

Vrouw/man met emmer zoekt man/vrouw met zaklamp om samen af en toe padden over te zetten van half februari tot half maart. Leeftijd en uiterlijk niet van belang (we lopen in 't donker).

Plaats : Scouselestraat en/of Hollebeek/Schauselhoekstraat

Info : Natuurpuntscousele@gmail.com 0473 72 66 15

Eerste afspraak : Info-avond voor alle geïnteresseerden

In samenwerking met de gemeente Temse

donderdag 09 febr 2016 om 20 u

AC De Zaat Frans Boelplein 1 9140 Temse 5de verdieping

CURSUS VOGELS HERKENNEN VOOR BEGINNERS**Werkgroep NME Natuurpunt Waasland Zuid**

februari-mei 2017

twee theorielessenen drie praktijkuitstappen

We richten ons tot de natuurliefhebber die vooral de vogels in zijn eigen tuin wil herkennen en hierover wat

meer wil leren. Eerste theorieles op vrijdag 10 februari 2017 : **Meer info** johan.vercauteren.npzv@gmail.com +32 474 71 51 20 zie ook vorig groene waasland p17. of www.abllo.be/klik

KLIK - BERICHTEN

DRIE BELANGRIJKE VRAGEN OVER ELEKTRISCHE AUTO'S BEANTWOORD

Dat de elektrische auto moet gaan doorbreken is inmiddels wel voor iedereen duidelijk. Maar niet alle auto's die op stroom rijden maken gebruik van de zelfde technologie. Daarom zetten we hier de belangrijkste vragen over elektrische auto's op een rijtje en beantwoorden deze met een overzicht van feiten en resultaten van onderzoeken.

Meer lezen? abllo.be/klik

IK BETAAL VOOR LICHT, NIET VOOR LAMPEN...

Thomas Rau plaatste Philips voor een uitdaging: "Geef me licht en ik betaal ervoor. Of het nu daglicht is of een lamp." Philips blijft eigenaar van de materialen. Thomas Rau startte naar aanleiding hiervan het bedrijf Tuntoo, om meer van dit soort **circulaire** concepten in de praktijk te brengen.

"Ik heb 1860 uur 500 lux licht nodig in mijn bedrijf per jaar," zei Thomas Rau, CEO van Architectenbureau RAU tegen Philips, "Het maakt me niet uit hoe je het doet, met daglicht, een lamp, elektriciteit. Allemaal prima. maar daar heb ik niks mee te maken. Ik wil licht kopen." Zo is Pay per lux ontstaan. "Als wij een vaste prijs betalen per lichteenheden (lux), dan is het in hun voordeel om zo min mogelijk materiaal of energie gebruiken. Meer lezen? abllo.be/klik

OOSTERWHEEL OF EEN LESJE IN LOGICA

Het kan niet zijn dat het alleen mij is opgevallen. Ik bedoel de recente berichtgeving over de Oosterweelverbinding. Wat lees ik namelijk in de krant? Dat om de Oosterweelverbinding te realiseren, eerst en vooral de files moeten opgelost worden of in ieder geval gereduceerd. Zo niet dreigt er een verkeersinfarct.

Meer lezen? abllo.be/klik

NIEUWE MANIEREN OM ONTBOSSING TEGEN TE GAAN

Het afgelopen jaar was - voor het derde jaar op rij - het warmste jaar ooit. 2016 brak elke maand records. En ook dit jaar zal volgens alle verwachtingen uitzonderlijk. Om deze opwarming tegen te gaan moet de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen drastisch omlaag. Een van de efficiëntste manieren om dat te bereiken: **het voorkomen van ontbossing**.

Meer lezen? abllo.be/klik

WAAS INGENIEUR WAARSCHUWT:

De in het kader van de Oosterweelverbinding geplande tunnel onder het Albertkanaal zal mogelijk niet bestand zijn tegen een ernstige gasontploffing. 'De tunnel zal instorten en de Antwerpse ring herschappen in een kanaal rond Antwerpen.'

Om de Ring rond te maken voorzien de huidige Oosterweelplannen in een gestapelde tunnel van twee boven elkaar liggende kokers van 25 meter breed onder het Albertkanaal. Aangezien die tunnel op het **BAM-tracé** behoort tot het trans-Europees netwerk (TEN), moet alle vervoer van gevaarlijke stoffen erdoor mogelijk én veilig zijn. Dat lijkt niet gegarandeerd, zegt Luc Van Remortel, een ingenieur die ooit nog meewerkte aan de Kennedytunnel. Meer lezen? abllo.be/klik

LEVE DE FIETS, DOOD AAN DE AUTO

(Nieuwjaarsbrief aan Ben Weyts)

Mijnheer de minister,

Deze nieuwjaarsbrief schrijf ik om u te bedanken. Omdat u dit jaar grootse plannen hebt aangekondigd voor fietsend Vlaanderen. Ik geloof dat 2016 het einde heeft ingeluid van Koning Auto's alleenheerschappij. En u kan die doodsstrijd verkorten. U beweert dat 44 pct van de Vlamingen fietst, vooral 's weekends. U heeft een punt. Ook ik kruip bij het ochtendkrieken wel 's de mountainbike op, met blote piemel in een zwart spandex broekje. Honderden andere mannen ploegen dan hun lichtgewicht fietsjes door veld en bos.

Meer lezen? abllo.be/klik

Meer lezen?

PADDENSTOLEN IN ROOMAKKER (5)

Voor de vijfde aflevering van deze reeks, bekijken we de boleten. De wetenschappelijke naam van deze familie is Boletaceae.

In 6 afleveringen overloopt Vera Declercq paddenstoelen die te vinden zijn in het Provinciaal domein De Roomakker te Tielrode. Zie ook www.abllo.be/klik

IN ROOMAKKER TREFFEN WE IEDER JAAR 4 VERSCHILLENDE SOORTEN BOLETEN AAN:

- Gewone berkenboleet
- Harde populierboleet
- Fluweelboleet
- Roodsteelfluweelboleet
- Gewone krulzoom

HOE KAN JE EEN BOLEET HERKENNEN?

Een boleet produceert zijn sporen niet op plaatjes, maar in buisjes. De onderkant ziet er dus helemaal anders uit dan bij de paddenstoelen die tot hier toe aan bod kwamen. De sponsachtige buisjeslaag is gemakkelijk van het hoedvlees te scheiden. De hoed van een boleet is meestal mat. De steel is vaak met vlokjes bedekt, of heeft een netvormige structuur. Veel soorten hebben een kenmerkende verkleuring bij kneuzen of kwetsen. Er zijn bijvoorbeeld soorten die blauw kleuren als je ze doorsnijdt.

Het is een oxidatieproces, net zoals bij een stukje appel dat bruin wordt. In het verleden zag men dit als een teken van de duivel.

Boleten zijn stevige en vlezig paddenstoelen die meestal mycorrhizavormend zijn en dus in symbiose leven met een bepaalde boomsoort.

In Europa is geen enkele boleet dodelijk giftig; de giftige soorten veroorzaken hoogstens wat spijsverteringsstoornissen.

GEWONE BERKENBOLEET (LECCINUM SCABRUM)

Deze soort kan je van zomer tot herfst bijna overal in het domein - bij berken - aantreffen. De gewone berkenboleet wordt vrij groot en de hoedkleur is heel variabel; licht- of donkerbruin, kaneel- of roodbruin. Bij nat weer is de hoed glad en vettig. De witachtige buisjes en poriën worden metertijd lichtbruin. De lange cilindrische of knotsvormige

foto's GEWONE BERKENBOLEET ↓ ↑

steel is crèmekleurig en is bedekt met kleine donkere schubjes. Het vlees van deze boleet verkleurt niet.

HARDE POPULIERBOLEET (LECCINUM DURUSCULUM)

Deze paddenstoel is veel zeldzamer dan de vorige soort. Je kan hem aantreffen bij populier, witte abeel en esp. In Roomakker groeit hij op 1 plaats. De hoed is grijzig bruin tot lederkleurig, glad en droog tot fijn viltig. Na verloop van tijd verschijnen er barstjes. De poriën en buisjes zijn crèmekleurig en verkleuren bij druk bruin. De steel is ook crèmekleurig, met wollige bruine of zwartachtige schubjes. Het vlees van de steel verkleurt rozeachtig violet, dan grijs of zwart en aan de voet soms blauw.

FLUWELBOLEET (XEROCOMUS SUBTOMENTOSUS)

De hoed is viltig, olijfbruin. Zeg maar 'fluwelig'. De poriën vallen erg op door hun felle gele kleur. Bovendien zijn ze vrij grof. De steel is wittig-gelig tot citroengeel en bovenaan vind je vaak roodbruine puntjes. Het vlees is wittig en verkleurt zwak of niet blauw. Deze boleet groeit zowel in loof- als naaldbossen en is in Roomakker op 1 plaats gevonden.

ROODSTEEFLUWELBOLEET (XEROCOMUS CHRYSENTERON)

Dit is een kleine tot middelgrote boleet met een slanke steel waarvan de basis roodachtig is. De hoed is viltig, fluwelig met vaak roodverkleurende vaatplekken.

De poriën zijn vuilgeel en als je erop drukt verkleuren ze blauwgroen.

Deze boleet groeit vooral bij loofbomen en is in Roomakker op 3 verschillende plaatsen gevonden.

foto's ROODSTEEFLUWEELEBOLEET ↓ ↑

GEWONE KRULZOOM (PAXILLUS INVOLUTUS)

Het lijkt gek om een plaatjeszwam als de gewone krulzoom te bespreken in een artikel over boleten. Maar mycologen beschouwen de krulzoom als 'een boleet met plaatjes'. Overeenkomsten: de plaatjeslaag is makkelijk te scheiden van het hoedvlees; bij druk verkleuren de plaatjes; de sporenvorm komt overeen met die van boleten. Ook DNA-onderzoek bevestigt de nauwe verwantschap tussen boleten en krulzomen.

Het kenmerk dat deze soort zijn naam geeft, is de sterk ingerolde, wollige ietwat gestreepte rand (= zoom) van de hoed. Later is de hoed uitgespreid en verdiept en kan bij natheid zeer slijmig zijn. De gelige plaatjes lopen sterk af langs de korte bruine steel en vertonen bij beschadiging vlug bruine vlekken.

foto's GEWONE KRULZOOM ↓ ↑

Vroeger dacht men dat de gewone krulzoom eetbaar was, maar deze soort bevat stoffen die opgeslagen worden in de lever en tevens tot nierbeschadigingen en veranderingen in het bloed kunnen leiden. Wanneer een bepaalde drempelwaarde overschreden wordt, ontstaan zware lichamelijke reacties. De drempelwaarde verschilt van mens tot mens en zo is het niet verwonderlijk dat de krulzoom toch een aantal ernstige vergiftigingen op zijn naam heeft staan.

De gewone krulzoom is een van de meest voorkomende paddenstoelen in ons land. Hij groeit zowel in naald- als loofbos, maar toch het liefst bij berk. Zijn vroege verschijning, is voor mycologen het sein dat er een nieuw paddenstoelenseizoen van start gaat. De gewone krulzoom komt op veel verschil-

DE RAAKLIJN WINT PRIJS

Vzw De Raaklijn uit Belsele wint prijs 'meest geslaagde tragewegenproject van Oost-Vlaanderen'

De Provincie Oost-Vlaanderen organiseerde recent een wedstrijd voor het meest geslaagde tragewegenproject en kende de eerste prijs toe aan vzw De Raaklijn uit Belsele. De vzw stelde een totaalproject voor over de tragewegenwerking die ze de laatste jaren ontplooide (herinrichtingen, wandelingen, kunstproject). Tweede werd vzw 't Chiropaksken uit Appelterre-Eichem. De derde prijs ging naar Projectgroep Nederhasselt Natuurlijk. De eerste prijs is de opmaak en druk van een tragewegenkaart, ter waarde van 1 000 EUR (of een ander tragewegenproject van een identiek bedrag). Er werden 12 projecten van gemeenten en andere organisaties ingediend.

De meeste projecten gaven een overzicht van de werking die gemeenten of organisaties in de laatste 5 tot 10 jaar ontplooiden rond trage wegen: herinrichtingen van trage wegen of de inrichting van nieuwe trage wegen, de organisatie van wandelingen en wandelbrochures, het plaatsen van naambordjes langs de wegen, zelfs kunstprojecten langs trage wegen. Gedeputeerde Peter Hertog, bevoegd voor mobiliteit: "Het werd nog maar eens duidelijk dat in Oost-Vlaanderen heel wat inwoners en gemeenten actief zijn rond trage wegen. Met deze wedstrijd willen we de meest geslaagde projecten in de kijker zetten en belonen.

lende plaatsen in het domein voor en kan vaak grote afmetingen (hoediameter makkelijk tot 20 cm en meer) aannemen.

Een geliefde determinatiehulp voor paddenstoelenliefhebbers is de zogenaamde 'baksteen'. Het is 'De grote paddenstoelengids voor onderweg' door Ewald Gerhardt, Tirion Natuur. De bijnaam slaat op het formaat...

Zoek op internet door titel en auteur in te tikken.

STEDELIJKE ECOSYSTEEMDIENSTEN

In 2016 gingen we algemeen in op het begrip 'Ecosysteemdiensten'. Aangezien duurzame stedelijke ontwikkeling een belangrijke pijler vormt in de werking van ABLLO vzw gaan we in dit nummer dieper in op het begrip 'stedelijke ecosysteemdiensten'.

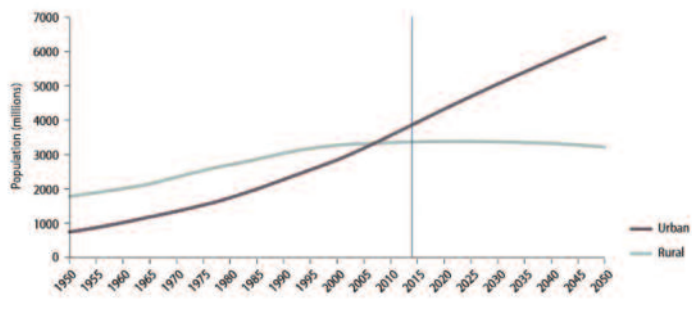
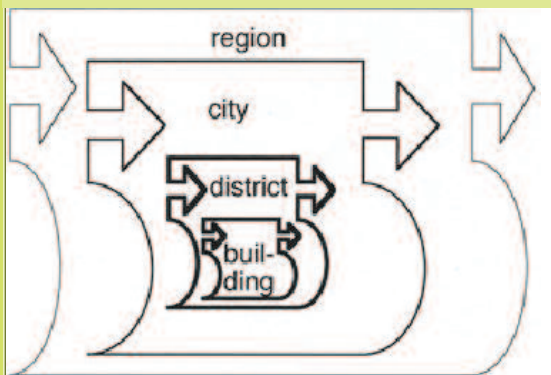

Fig. 1: Prognose rond het verloop van de wereldbevolking urbaan versus ruraal 1950-2050

Volgens het United Nations Report (UN 2014) zal tegen 2050, 66% van de wereld bevolking in steden wonen (Fig.1). In Europa woonde in 2014 reeds 73% van de bevolking in steden en dit zal nog toenemen tot bijna 80% in 2050 maar dan nog zullen we in belangrijke mate afhankelijk zijn van de Natuur.

In het ecocodevice model (Van Wirdum 1979) gaat men ervan uit dat elke menselijke activiteit afhangt van een intact biotisch niveau. De 'mens' heeft planten nodig zowel voor voedselvoorziening als voor zuurstofvoorziening maar zowel planten als dieren hebben nood aan optimale abiotische ecologische omstandigheden zoals water, mineralen in de bodem..... Dit ecocodevice model kan ook toe-

Fig. 2: Ecodevice model toegepast op gebouw en stad.(Van Bueren et al 2012)

gepast worden op de milieuproblematiek van de stad (Van Bueren 2012)) waarbij een gebouw, een dorp of een stad kan gezien worden als een 'black box' waar enerzijds stromen van energie, water en grondstoffen ingaan en anderzijds afvalstromen uitkomen (Fig.2).

Als we nu aannemen dat ook 'de mens' deel uitmaakt van de natuur, kunnen onze steden beschouwd worden als een globaal netwerk van ecosystemen. Vergelijken we een stedelijk ecosysteem met een natuurlijk ecosysteem zoals een bos, dan hebben we te maken met een hoofdzakelijk door de mens gemaakte omgeving gekenmerkt door enerzijds een sterke groei en anderzijds een inefficiënt gebruik van bronnen zoals energie, water en grondstoffen. Reeds in 1971 bestempelde Odum steden als 'de enige parasieten van de biosfeer'. Toch komen er ook in de stad natuurlijke ecosystemen voor die bijdragen aan de gezondheid en de levenskwaliteit van haar bewoners.

1. Stedelijke ecosystemen

- Parken en klein openbaar groen:

Met 'klein openbaar groen' bedoelt men een groenobject met een beperkte oppervlakte en meestal een welbepaalde functie (een typisch voorbeeld is het Regentieplein (Fig.3) in Sint-Niklaas) terwijl parken doorgaans meerdere functies hebben zoals recreatie, educatie, landschappelijk, cultuurhistorisch....

Met een bomenlaan bedoeld men meestal een brede met bomen aangeplante rij- of wandelweg. Een typisch voorbeeld is de Lange Rekstraat of de Elisabethlaan in Sint-Niklaas of een van de talrijke stedelijke bomenlanen in Nederland en Duitsland (Fig. 4)

- Bossen:

Aangezien in de Vlaamse steden amper bossen

Fig. 3: Het Regentieplein in Sint-Niklaas: een mooi voorbeeld van 'klein openbaar groen'

Fig. 4: Mooie bomenlaan in Den Haag (Nederland) door de buurtbewoners gered.

voorkomen zullen we 'bosecosysteem' later afzonderlijk behandelen.

- Tuinen en ander cultuurland:

vormen een stedelijk ecosysteem met een belangrijke verbindende functie tussen de grotere ecosystemen. Het is uiteraard belangrijk dat men kiest voor divers en inheems groen.

- Verticale en horizontale begroeiingen:

Muurbegroeiingen en groendaken vervullen vooral in centraal stedelijke gebieden een belangrijke rol omdat het in deze sterk verstedelijkte regio's niet altijd gemakkelijk is om bomen en/of struiken aan te planten en te beheren.

- Waterrijke gebieden:

Vooral steden met een waterloop zoals Temse, Dendermonde, Gent e.a. hebben kansen om de ecologische functie van het aanwezige water te optimaliseren en een ecologisch oeverbeheer na te streven. De ecosystemendiensten van waterrijke gebieden zullen later apart besproken worden.

2. Stedelijke ecosystemendiensten

Hier bekijken we welke diensten de verschillende stedelijke ecosystemen genereren en zowel ecologische als sociale problemen vermijden en/of oplossen.

- Luchtfiltratie:

Toenemende verstedelijking veroorzaakt een toename van de stedelijke luchtverontreiniging door enerzijds meer transport in de stad en anderzijds een vermindering van het areaal aan stedelijk groen. Dit betekent een vermindering van de capaciteit om op leefniveau schadelijke stoffen uit de lucht te verwijderen. Bomen hebben veel blad en vormen tegelijkertijd een windscherm. Hierdoor zijn bomen het meest efficiënt om verontreiniging uit de lucht te filteren en luchtconcentraties te beïnvloeden.

Doorgaans neemt deze efficiëntie af van bomen, via heesters en kruidachtige planten, naar gras. Naaldbomen zijn het meest geschikt om fijn stof te verwijderen. Loofbomen met een wat complexere takstructuur en met ruwe en behaarde bladeren vangen ook zeer goed fijn stof af. In tegenstelling hiermee zijn loofbomen met platte en brede bladeren het best geschikt om gasvormige verontreiniging op te nemen. Een mix tussen beide is dus doorgaans de beste oplossing. Algemeen stelt men dat 1 ha gemengd loofbos per jaar 15 ton fijn stof filtert terwijl een zuiver sparrenbos twee tot drie keer meer filtert. Daartegenover staat dan weer dat de biodiversiteit in een ge-

Fig. 5: Stedelijk hitte effect in steden.

mengd loofbos opvallend hoger is dan in een sparrenbos. Een beuk met een stam van een meter dik haalt elk jaar 1.3 kg fijn stof uit de lucht. Klimop verwijdert 6 g fijn stof per vierkante meter per jaar. Honderd meter haag filtert jaarlijks ruim 360 kg CO2 uit de lucht (ANB 2012) en vormt bovendien een broed- en slaappleaats voor heel wat vogels.

- Temperen stedelijk hitte effect:

Volgens het VITO en UGent is het in de stad Gent gemiddeld 3° C warmer dan erbuiten en dit verschil kan oplopen tot 8°C op hete dagen. Een stedelijk hitte-eiland of Urban Heat Island (UHI) ontstaat wanneer er een temperatuurverschil optreedt tussen de stad en haar omliggende platteland (Fig.5).

Door de klimaatverandering zouden perioden met extreme warmte, in de toekomst, zelfs frequenter

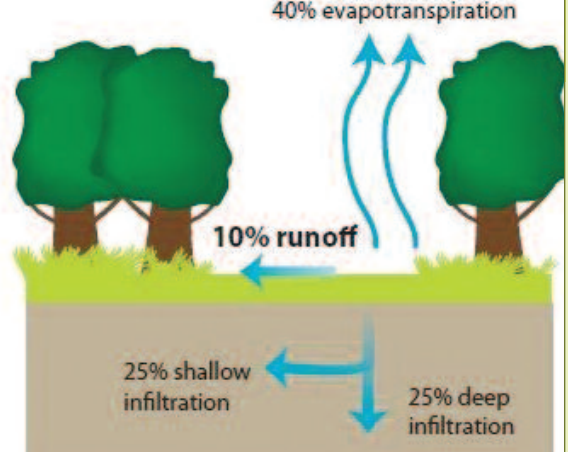
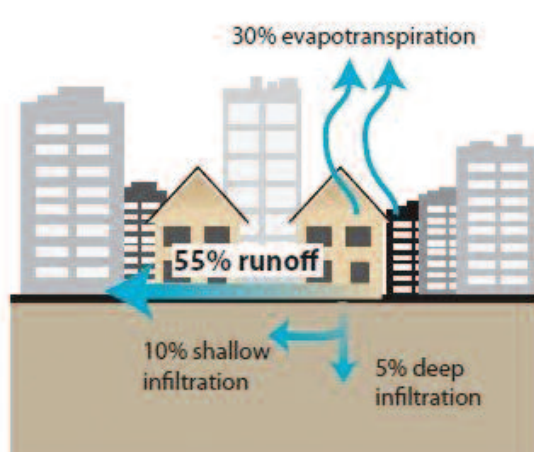

Fig. 6: Door de hoge graad van verstering is de runoff in onze steden zo'n 55%. Door de aanleg van boompartijen, groendaken, lanen met bomen, klein openbaar groen.... verhoogt het waterbergend vermogen in onze steden en vermindert de runoff tot 10 %

voorkomen. De oplossing is nochtans eenvoudig; uit onderzoek blijkt dat 1% meer groenoppervlak een temperatuurdaling van 0.06°C teweeg brengt. Een individuele grote boom zorgt voor een transpiratie van 450 liter/dag. Deze boom verwerkt 1000 MJ warmte energie voor verdamping; op die manier zal een boom de zomertemperatuur gevoelig temperen (Hough 1989).

- Lawaai hinder:

Lawaai afkomstig van stedelijk transport of andere bronnen vormt een belangrijk gezondheidsprobleem zoals slaaphinder, gehoorschade,... in onze steden. Ook hier kan vegetatie een rol spelen in het temperen van hinderlijk lawaai. Zo zal een zachte ondergrond tegenover een verharde ondergrond een winst van 3 DB (DeciBel) opleveren. Ook het aanbrengen van dichte vegetatie (5m) kan de geluidsoverdracht temperen met 3 - 6 DB. Betreffende de relatie tussen geluidshinder en productiviteit lopen de resultaten van verschillende studies uiteen van 2 € tot 200 €

Fig. 7: Groen dak in Antwerpen.

huishouden/jaar/DB (Jacobs et al.2010). Onderzoek aan UGent toonde aan dat ook groendaken en muurbegroeiingen het geluid kunnen dempen op plaatsen waar enkel indirect geluid is zoals bvb verkeersgeluid. Zo werd een geluidsreductie gerealiseerd van 10 DB met een dak van 4.5 m breed (Liekens et al 2013)

- Waterretentie:

Door de hoge graad van verstering in onze steden is het waterbergend vermogen van onze steden zeer beperkt en zal een hoge proportie regenwater afvloeien als oppervlaktewater en in de riolen terecht komen (Fig 6). Bij hevige regenval op korte tijd leidt dit gegarandeerd tot waterproblemen in heel wat steden, hoge kosten en water leed. Het aanleggen van een gescheiden rioolstelsel in de steden is een absolute must maar duur. Groene daken (Fig.7) onderscheppen meer dan de helft van het regenwater. De gemeten reductie van de neer-

Fig. 8: Parking Prov. Recreatiecentrum 'D e Ster' in Sint-Niklaas.

	Street tree	Lawns parks	Urban forest	Cultivated land	Wetland	Stream	Lakes sea
Air filtering	X	X	X	X	X		
Micro climate regulation	X	X	X	X	X	X	X
Noise reduction	X	X	X	X	X		
Rainwater drainage		X	X	X	X		
Sewage treatment					X		
Recreation cultural values	X	X	X	X	X	X	X

slag is 52%. Voor kleine buien tot 5 mm neerslag zal bij groene daken geen regenwater naar de riolering afstromen. Bovendien verhogen groene daken in belangrijke mate de stedelijke biodiversiteit vooral centraal stedelijk. Niet voor niets heeft de stad Antwerpen groendaken op platte daken verplicht gemaakt in de stad (Fig.7).

Niet enkel groene daken maar ook zachte bodems verhogen de waterberging in de stad. Enorme oppervlakten worden versteend voor parkings terwijl het ook anders kan (Fig. 8). In een vegetatiezone zal slechts 5-15% van het regenwater afvloeien tegenover 60% bij een analoge verharde zone (Bernatsky 1983). Bij de aanleg van nieuwe wijken of renovatie van oudere wijken is het belangrijk dat een optimale waterberging door wadi's, groendaken en groene ruimtes voorzien word.

- Recreatie en culturele waarden:

Meer en meer worden steden gezien als de bron van niet enkel ecologische problemen maar ook sociale problemen. Heel wat burgers ervaren de stad als een stressvolle omgeving. Het is dan ook niet raar dat heel wat gezinnen met jonge kinderen de stad ontvluchten. Meer groen in de stad betekent ook meer vogels. In Nederland stelde Vogelbescherming Nederland vast dat meer dan 80% van de bevolking de aanwezigheid van vogels in zijn/haar omgeving leuk vind.

Groen in de stad is ook psychologisch belangrijk. Zo vonden wetenschappers reeds in 1991 dat groen een positieve invloed heeft op het stress niveau van burgers. Herstellende mensen die een kamer hebben die uitkijkt op een groene omgeving herstellen 10% sneller en hebben voor 50% minder nood aan pijnstillende medicatie in vergelijking met mensen die uitkijken op een kale muur (Ulrich,1984). Dit toont aan dat groene ruimten zowel de fysiologische als psychologische levenskwaliteit van mensen verbeteren.

Tot slot toont de Tabel hierboven, aan dat elk ste-

delijk ecosysteem tegelijkertijd verschillende ecosystemendiensten genereert.

Jenny De Laet

*Beleidsmedewerker ABLLOvzw
research associate groep Terec*

Verder lezen:

- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division (2014).
- Van Wirdum, G. (1979). Ecoterminologie en grondwaterregime. Mededeling werkgemeenschap landschapsoecologisch onderzoek 6: 19-24.
- Hough, M. (1989). City Form and Natural Process. Routledge, London, 1 -280
- Liekens Inge, Van der Biest Katrien, Staes Jan, De Nocker Leo, Aertsens Joris, Broekx Steven (2013). Waardering van ecosystemendiensten, een handleiding. Studie in opdracht van LNE, afdeling milieu-, natuur- en energiebeleid.
- Bernatsky, A.(1983). The effects of trees on the urban climate. In: Trees in the 21st Century. Academic publishers. Pp59 -76.
- Ulrich, R.S. (1984). View through a window may influence recovery from surgery. Science 224: 420 -421.
- Van Bueren, E. (2012). Introduction. In: Van Bueren, E., Van Bohemen, H., Itard, L., & Visscher, H. (eds), Sustainable Urban Environments: an Ecosystem Approach, Springer Dordrecht, pp 1-13

Amand De Vosstraat, 9 te Eksaarde
lange spoorfietsroute Lokeren -Maarbek

Open van 10.30 u. doorlopend tot 's avonds
Donderdag : sluitingsdag

Info en reservatie: 0477/907.972
info@bistrodenbascuul.be
www.bistrodenbascuul.be

Hoofredactie Dirk Hylebos - 052/46 30 51

Fortenstraat 99 - 9250 Waasmunster

Boekhouding Maarten Geeraerts - tel 03/234 08 13

Klingedijkstraat 37A, 9170 Sint-Gillis

Vormgeving en coördinatie: 🍏 Maria Van de Vyver

🍏 Gilbert Cant 03/775 1931

e-mail : groene.waasland@gmail.com

Abonnement 7 EURO Oplage 1300 exemplaren

't groene waasland verschijnt in januari,
maart, mei, september en november.

Afgiftekantoor :

9100 Sint-Niklaas 1

P708696

Inhoud:

2	...Woordje hoofredactie	Dirk Hylebos
3	...Energiegroep Kruibeke	ABLLOvzw
3	...Sociaal en ecologisch	VELT
4	...Modderstromen in Tielrode Infoavond over erosie	Ons Streven
5	...-Na een schrikkeljaar- nog eens aanplanting geboortebomen	Ons Streven
6	...TIELRODE BLIJFT NIET DROOG	Ons Streven
7	...Alweer een mooie realisatie van RLSD	Ons Streven
8	...Mascaret op de Durme ... uitzonderlijk in Europa	vzw Durme
8	...Duikt Grimbeert de das terug op?	vzw Durme
9	...Vleermuisnieuws	vzw Durme
11	...Herbestemming steenbakkerij Steendorp	NPW Scousele
12	...Het broedseizoen van 2016 was opnieuw dramatisch	ABLLOvzw
14	...ABLLO vzw en Energie id	ABLLOvzw
15	...Kalender / info	GW
23	...Klik- berichten	GW
24	...PADDENSTOELEN IN ROOMAKKER (5)	Ons Streven
28	...De Raaklijn wint prijs	GW
29	...Stedelijke Ecosysteemdiensten	ABLLOvzw

Retouradres GW : Gilbert Cant Perstraat 88; 9120 Haasdonk

HERNIEUWING ABONNEMENT
Als er een etiket met uitnodiging tot betaling kleeft !!

Tweemandelijks natuur- en milieutijdschrift,
37ste jaargang - nr 1; januari 2017 - nr 199
verantwoordelijke uitgever: Willy Van Overloop,
Eikenlaan 13, 9111 Belsele

Wie een abonnement wenst op dit tweemandelijks tijdschrift 't groene waasland (=GW) kan dit

* door **7 EURO** over te schrijven naar 't groene waasland' op **IBAN BE39 7310 4317 9119** [=nieuw nummer !!] met vermelding abonnement 't groene waasland 2017' en is dan tevens 'toegetreten' lid van de regionale vzw ABLLO.

* of via een contactadres van één of andere vereniging, die U vindt op www.abllo.be

'T GROENE
WAASLAND

**Werk mee aan een
groener Waasland !**

Abonneren kan door
7 Euro over te schrijven
op **BE39 7310 4317 9119**

REDACTIE: Liliane Verbeke, Marc Temmermans, Jenny De Laet, Astrid Martens, Thomas Van Lancker, Nine Van Hoyweghen, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.
Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn **vòòr 25 februari 2017** bij Gilbert Cant tel 03 775 19 31 groene.waasland@gmail.com